

Elias Kulttuurilehti

Uudenmaan Kirjoittajat ry

1/2026

Hinta 9,50 €

Martti Heikkilä:
"Sattuma on
sanoittajan
paras kaveri."

Mira Minkin
taiteessa
runo ja
kuva
käyvät
dialogia

Kalevalan
raivokas
pikkusisko
Rauni vieraili
Sammattissa

Suuri
lukupaketti
runoja,
novelleja,
kertomuksia,
kirja-
arvosteluja,
pilkunvillausta

Elias siirtyi väri aikaan

Pitelet nyt käsissäsi ensimmäistä kauttaaltaan väri- listä Elias-lehteä. Yksi aikakausi on päättynyt. Uusi värikäs alkanut.

Tähän saakka emme ole pitäneet värejä niin tärkeinä, koska lehtemme on täytynyt pääasiassa kirjoitusta tekstistä, jonka edelleen useimmat lukevat mieluiten mustalla prääntillä valkoiselta paperilta. Kuvien osuus on kuitenkin koko ajan kasvanut. Sekä kirjoittajien omien kuvien että kirjojen kansien, jotka useimmiten ovat todellisuudessa olleet nelivärisiä jo kauan, vaikka lehdeessämme mustavalkoisia.

Väritulostaminen on kalliimpaa kuin mustavalkoisella painettu lehti. Saimme kuitenkin ystävällisen tarjouksen painotalostamme, eikä hinta noussut pilviin, joten päätimme kokeilla tätä. Rahatilanteestamme tietenkin johtuu, miten toimimme jatkossa. Palaamme mustavalkoisuuteen, vai jatkamme värikuvien julkaisemista.

Kuulemme mielusti jäsentemme mielipiteitä lehdestä. Kannattiko vaihtaa väreihin? Vai lukisitko mieluummin edelleen mustavalkoista jäsenlehteä? Myös muita mielipiteitä Eliaksesta saa kertoa. Pyrimme ottamaan toiveet huomioon jatkossakin.

Toivomme myös, että lähetätte tekstejanne omaan jäsenlehtemme. Otamme mielusti vastaan niin runoja, pienoisenovelleja, raapaleita, haastatteluja, esitteilyjä kuin kirja-arvostelujakin. Ja kuvia. Seuraava aineistopäivä on 31.8.2026.

Hyvää kesää kaikille kirjoittajille!

Kirjoittamisiin

Eija Tuomela-Lehti

Päätoimittaja ja Uudenmaan Kirjoittajat ry:n puheenjohtaja
toimitus.elias@outlook.com

Kuva Henry Streng

Kulttuurilehti

Elias

Kulttuurilehti Eliaksen julkaisija:
Uudenmaan Kirjoittajat ry
Nylands Skribenter rf
Päätoimittaja ja taitto: Eija Tuomela-Lehti
Toimitus: Ukirin hallitus

ISSN 2243-3414 (painettu)

Paino: Aksidenssi Oy, Helsinki 2026
Kansikuvassa: Martti Heikkilä
Kuvaaja: M.Nieminen

Uudenmaan Kirjoittajat ry Nylands Skribenter rf

Hallitus:

Puheenjohtaja Eija Tuomela-Lehti

Varapuheenjohtaja: Riku Rähä

Sihteeri: Mia Lähti

Taloudenhoitaja: Christine Hammar

Jäsenasiat: Sirpa Suominen

Jäsenet: Mikko Andelin, Laila Bröcker, Juha Jyrkäs ja Taina Joutsen

Varajäsenet: Marja Huovila, Marko Korvela, Maarit Hannele Leino ja Sirpa Suominen

www.ukir.fi

Elias ilmestyy pääsääntöisesti kaksi kertaavuodessa: huhtikuussa ja lokakuussa. Seuraava Elias ilmestyy lokakuussa 2026.

Aineistot: Lehteen tulevat tekstit ja kuvat 31.8.2026 mennessä osoitteeseen **uudenmaan@gmail.com**

Toimitus päättää julkaisusta ja pidättää oikeuden tehdä saamaansa materiaaliin toimituksellisia muutoksia.

Tekstit: Lähetä vain täysin valmis teksti. Keskeneräisiä tekstejä ei huomioida. Tekstien pituus max. (5000-5500) merkkiä kaksi A4 sivua.

Tallennusmuotona RTF. Jos tekstin sommittelu on tärkeä (runot), lähetä mukana myös PDF:ksi tallennettu versio. Kirjoita omalla äänelläsi, älä kopioi suoraan toisten tekstejä. Mainitse lähteet.

Kuvat: Mikäli tarjoat tekstisi kanssa kuvia, huomioithan, että valokuvia tai piirroksia ei saa kopioida internetistä tai kirjoista ilman lupaa. Jos löydät internetistä kuvan, jonka haluat tekstiisi, kysy valokuvan ottajan tai piirtäjän (kuvan oikeudenhaltijan) lupa, ja lähetä hänen antamansa lupa tekstisi yhteydessä, lisäksi hänen yhteystietonsa. Kirjoista otetuista, skannatuista tai valokuvatuista kuvista tarvitaan myös kustantajan lupa. Kuvat JPG-kuvina. Kuvien tiedostokokoa väh. 2 Mt. Tarkista kuvan koko itse ennen lähettämistä. Kuvakoko 100-990 kt ei ole julkaisukelpoinen.

MENNEITÄ MUISTELLESSA

Vuoden 2025 lokakuussa ilmestyi jäseninfo tietsikalle. Oli ilo todeta, että toiminta jatkuu aktiivisena. Ollessani puheenjohtajana silloinkin oli kova vauhti päällä tehdä vaikka mitä. Tuolloin sai onneksi apurahoja, joiden turvin voitiin muun muassa toteuttaa runo-laulukonsertti Finlandia-talossa. Tuon projektin vetäjänä oli silloinen varapuheenjohtaja, kirjailija Leena Järvi.

Palaan hetkeen, jolloin tulin yhdistyksen jäseneksi. Olin Mikkelin kirjoittajaopistossa saanut listan kirjailijayhdistysten yhteystietoja. Suositteltiin, että kannattaa hakeutua jäseneksi. Niinpä hakeuduin jäseneksi tietämättä yhtään, millaisesta yhdistyksestä oli kyse. Kovin nopeasti minut valittiin hallituksen jäseneksi, joka oli silloin vielä johtokunta-nimellä. Puheenjohtajana oli Eija Tuomela, jota suunnattomasti ihailin ja arvostin. Hän oli täydellinen tehopakkaus. Hoiti tarmokkaasti yhdistyksen nimimuutoksen, tapahtumien järjestämiset, kokousten koollekutsumiset siis sanalla sanoen ihan kaiken.

Kun olin menossa vuosikokoukseen, jossa puolestaan minut valittiin puheenjohtajaksi, olin täysin yllättynyt ja myöskin pettynyt, että Eija Tuomelasta luovuttiin. Tehokkaampaa ja tarmokkaampaa puheenjohtajaa saa hakea.

Minulta joku kysyi, että mikäli sinua ehdotetaan puheenjohtajaksi, ethän kieltäydy. Pidän niin itsestäni selvänä, että Eija Tuomela jatkaa puheenjohtajana, että vastasin jotain sen suuntaista, että ei minua ehdoteta ja sitä paitsi Eija jatkaa – ilman muuta.

Olin todella hämmästynyt, että ensinnäkin minua ehdotettiin puheenjohtajaksi ja että sain äänistä 97 prosenttia. Eihän minua käsitykseni mukaan kukaan edes tuntenut. Toimin tuolloin Suomen suurimmassa rakennuskonsernissa tiedottajana. Rakennusala oli murroksessa, ja katsoin parhaimmaksi nostaa kytkintä ja siirrin asianajotoimistoon työhön, jossa olin liki kolmekymmentä vuotta.

Kun kuulin, että Eija Tuomela-Lehti valittiin uudelleen puheenjohtajaksi, olin todella iloinen.

Ainahan sitä potee lukkarin rakkautta yhdistystä kohtaan, koska aika lailla tuli satsatuksi vapaa-aikaa yhdistyksen hyväksi. Olen aina ajatellut, että mikäli johonkin ryhtyy, on panostettava täysillä tai luovuttava hommasta, mikäli ei ole tilaisuutta satsata asiaan kunnolla.

Tulkintaa puheenjohtaja Ville Hytösen näkemyksistä Kirjailijaliiton apurahoista

Jos apurahan hakija on varakas ja työssä käyvä ihminen, raha napsahtaa tilille, kunhan muistaa mainita ottavansa kirjoittamisen ajaksi palkatonta vapaata töistä. Silloin voi vaikka lähteä kuukaudeksi Sveitsiin ja majoittua hienoon alppihotelliin, eikä kukaan kysele perään, vaikka kirjoittamisen sijaan aika olisi kulunut yöt kukkuen ja päivät nukkuen.

Hytönen jatko, ettei köyhyyden perusteella avustuksia myönnetä. Köyhä voi kuitenkin saada rahaa siinä missä rikaskin. Hakemuksessa on kuitenkin oltava hyvät perustelut, ja kirjoittajalla kutsumusta ja innostusta siihen, mitä tekee.

Eläkeläiset ovat ongelma, kuten monessa muussakin raha-asiassa. On sama, saatko eläkettä kuukaudessa 1000 vai 10 000 euroa, sillä se on säännöllistä tuloa. Siksi avustuksia ei heru. Tämä herättää eläkeläisissä luonnollisesti suuttumusta, joka parhaimmillaan purkautuu hyvänä kaunokirjallisenä tekstinä.

Kyösti Mäkinen

Kolumni

Kuva Länsi-Uusimaa, jossa Tarja Sahramaa toimii kolumnistina.

Kirjoittamisesta en ole luopunut. Jatkan sitä pienemmässä mitakaavassa, mutta kuitenkin. Mihinkä koira karvoistaan pääsee.

Tsemppiä edelleen yhdistykselle ja kaikille sen jäsenille. Kirjoittaminen on älyllinen ja ajatusmaailmaa tsemppaava harrastus, joillekin työ.

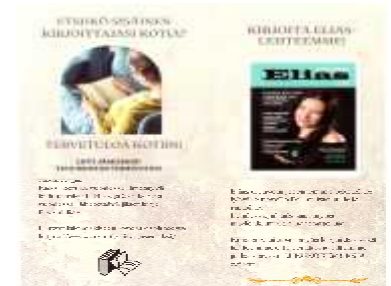
Tarja Sahramaa

Uudenmaan Kirjoittajat ry:n
puheenjohtaja emerita

Kiitos Tarja, muisteluksista. Muistan hyvin nuo ihanat ajat. Valitettavasti nimenmuutos 1976 ei ollut ansiotani. Sitä en muista, ketä siitä saa kiittää. Taisin liittyä yhdistykseen tuona vuonna. Olin puheenjohtajana 1985–1988, jolloin luovuin tehtävästä siksi, että sain ainokaisen poikani. Hän puolestaan on näinä päivinä nostamassa minut jo toistamiseen mummin arvokkaaseen arvoon. Vaikka se on tehtävistä korkein, en kuitenkaan aio ihan vielä erota tästä hommasta, vaikka tässäkin toimin siis jo toistamiseen.

Terveisin Eija

Uudenmaan Kirjoittajat ry sai uuden esitteen

Uudenmaan Kirjoittajat ry:n uusi esite on tullut painosta ja on valmis jaettavaksi kirjastoissa ja muissa meille tärkeissä paikoissa sekä esiintymistilaisuuksissa.

Esitteen uudistaminen tuli ajankohtaiseksi kotisivujemme ulkoasun uudistamisen myötä. Jouduimme hiukan säätämään nettiosoitettamme, ja niin ollen se oli väärässä muodossa vanhassa esitteessämme.

Esitteestä löytyy muun muassa ohje, miten liittyä yhdistyksen jäseneksi. Liittymislomakkeen löydät osoitteesta <https://www.ukir.fi/liity-jaseneksi/>

* Facebook-ryhmäämme voit liittyä osoitteessa: <https://www.facebook.com/groups/uudenmaan>

* sähköpostiosoitteemme on uudenmaan@gmail.com

* nettisivuillemme pääset naputtamalla ukir.fi

Jos haluat viedä esitteen omaan kirjastoosi, lähetä viesti sähköpostiimme. Tervetuloa mukaan toimimaan!

Sisällysluettelo

- 2 Puheenjohtajan ja päätoimittajan terveiset – Eija Tuomela-Lehti
 - 3 Menneitä muistellessa, kolumni – Tarja Sahramaa
 - 3 Tulkintaa puheenjohtaja Ville Hytösen näkemyksistä Kirjailijaliiton apurahoista – Kyösti Mäkinen
 - 3 Uudenmaan Kirjoittajat sai uuden esitteen – Uudenmaan Kirjoittajat ry
 - 4 Vuosikokous Oodissa – Eija Tuomela-Lehti
 - 4 Värinä-festivaalin Juuret ja Siivet – Erja Unkari ja Eija Tuomela-Lehti
 - 5 Mistä on Uudenmaan Kirjoittajat tehty? – Eija Tuomela-Lehti
 - 5 Kirjailijavierailuja kirjastoissa – info
 - 6 Kalevalan raivokas pikkusisko Rauni Sammatissa – Eija Tuomela-Lehti
 - 7 Tiina Salmen isoisotädin postikorteista kasvoi historiallinen romaani – ts/etl
 - 7 Mikko Andelinin runot paljastavat, miltä paljaat varpaat tuntuvat nurmikolla – ma/etl
 - 8 Puuseppäartenomimerkonomirunoilija Vilja Kerola ja Luiseva Sälli Karkkilassa – Eija Tuomela-Lehti
 - 9 Tunnelmasta toiseen – kaksi hyvin erilaista romaania – Pakolaisuus kahdella aikakaudella / Tarja Kallio ja Vakavista asioista huumorilla / Eija Dunderfelt – Toimitus
 - 10 Pirkko Kärnän runot syntyvät selkeyttämällä ja tiivistämällä – Eija Tuomela-Lehti
 - 10 Maailman väkevin voima – äidinrakkaus – mf/etl
 - 11 Sattuma on sanoittajan paras kaveri – mh/etl
 - 12 Runoilija, kuvataiteilija ja videotaiteilija Mira Mink – Riku Rähä
 - 13 ”Näissä runoissa etsin merkitystä elämälleni.” – Maria Salo-Pulliainen
 - 14 Riika Helle-Kotka matkaa Herran Bashoon seurassa – Mia Lähti
 - 14 Kyösti Mäkinen hämmentää sattumia – Eija Tuomela-Lehti
 - 15 Matkalla karjalaisista suomalaisiksi – Jorma Hyvönen
 - 15 Kuuletko polun? – Riku Rähä
 - 16 Vielä elää isäntöiden sukupolvi – Pentti Peltoniemi
 - 16 Matilda Varjo julkaisi novellikokoelmansa netissä – Terhi Lavonen
 - 17 Pientä pilkunviilausta – Paula Kokkonen
 - 17 Kirjoituskehote – Ulla Welin
 - 18 *Ett gyllene minne*, novelli – Hannu Niklander
 - 18 *Kaunein sana, Äiti*, pienoisenovelli – Eija Sandberg
 - 19 *Äiti*, pienoisenovelli – Seija Eklund
 - 19 *Äidin lähtö*, pienoisenovelli – Keijo Wääri
 - 20 *Noita-akka valtasi talon*, novelli – Tarja Sahramaa
 - 21 *Jälkiruokaa Forssan murteella*, pienoisenovelli – Keijo Wääri
 - 21 Runoja – Antonio Sanges/kääntäjä Mirka Keini, Taina Joutsen, Maija Ahlqvist
 - 21–22 Runoja: Maija Ahlqvist, Salla Finne, Vilja Kerola, Eija Sandberg
 - 22 *Äiti*, pienoisenovelli – Keijo Wääri
 - 23 Runoja – Yaseen Ghaleb, suomentajat Jussi Seppälä ja Eva Salim, Keijo Wääri
 - 23 *Pupun palsta* – Anna Korhonen
- Takasivu: Runoja – Riitta Komppa, Mikko Andelin, Salla Finne

Vuosikokous Oodissa

Uudenmaan Kirjoittajat ry:n vuosikokous pidettiin keskustakirjasto Oodissa, Helsingissä 5.3.2026. Vieraana kokouksessamme oli Kirjailijaliiton puheenjohtaja Ville Hytönen, joka kertoi monista Kirjailijaliiton tehtävistä ja antoi neuvoja muun muassa apurahojen hakemiseen. Hän myös vastasi kysymyksiin. Keskustelusta muodostuikin hyvin vilkas ja antoisa.

Vuosikokouksessa käytiin läpi yhdistyksen kuluneen vuoden toiminta niin tapahtumien kuin taloudenkin kannalta, toimintakertomus ja toimintasuunnitelma.

Todettiin, että vuoden 2025 aikana olemme järjestäneet 24 kirjallista tilaisuutta, pääasiassa kirjastoissa. Kirjailijavierailut ovat olleet myös jäsenistölle tarkoitettuja tapaamisia. Näiden lisäksi olemme järjestäneet kaksi kirjoittajakurssia sekä vapaamuotoisen pikkujoulun, jossa oli mahdollisuus esittää omia tekstejä ja keskustella niistä. Tapaamiset ovat olleet eri puolilla toiminta-aluetta eli Uudenmaan maakuntaa.

Hallitukseen valittiin Eija Tuomela-Lehti (Lohja) puheenjohtaja, Riku Räihä (Helsinki) varapuheenjohtaja, Mia Läätö (Hyvinkää) sihteeri, Christine Hammar (Nurmijärvi) taloudenhoitaja, Sirpa Suominen (Vantaa) jäsensihteeri sekä jäsenet Mikko Andelin (Järvenpää), Laila Bröcker (Kerava), Taina Joutsen (Tuusula) ja Juha Jyrkäs (Helsinki). Varajäseniksi valittiin Marja Huovila (Vihti), Marko Korvela (Vantaa), Sirpa Suominen (Vantaa) ja Maarit Hannele Leino (Hämeenlinna).

Uudenmaan Kirjoittajat ry:n vuosikokouksen osanottajia. Kuvassa Mikko Andelin, Juha Jyrkäs, Sirpa Suominen, Jorma Hyvönen, Anna Laaksonen, Eija Dunderfelt, Maarit Hannele Leino ja Kirjailijaliiton puheenjohtaja Ville Hytönen.

Kuvassa Kyösti Mäkinen, Mia Läätö, Taina Joutsen, Riku Räihä, Paula Kokkonen, Mikko Andelin, Juha Jyrkäs, Sirpa Suominen ja kokouksen puheenjohtaja Jorma Hyvönen.

Väriä-festivaalin Juuret ja Siivet

Järvenpään Väriä on nyt kaikkien aikojen pisin festivaali 11.3.–26.4.2026 – ja ehkä monipuolisin. On klassista ja uutta musiikkia, irkkujamit ja tanssiaiset, kuvataidetta, kukkatöitä, runoja, työpajoja – ja lopuksi elokuvamusiikin iltamat, kertoo Väriä ry:n toiminnanjohtaja Erja Unkari.

Tuusulanjärven alueen kulttuuriryönnön tekijöillä on syvät ja vahvat juuret 1900-luvun alun taiteilijayhteisön perinnössä. Siivet symboloivat omaa kasvua, irtautumista ja matkaa uusiin seikkailuihin. Yhteisössämme ja sen ympärillä kasvanut seuraava sukupolvi vastaa nyt itsenäisesti suuresta osasta ohjelmaa. *Sydän syttyvi tulelle, Aprilliklubi* ja *OLIOALIEN* sekä *Tommy Tabermann -lauluilta* ovat nuoremman polven omia tuotantoja, josta Uudenmaan Kirjoittajat erityisesti iloitsee, koska Tommy Tabermann oli yhdistyksemme perustajajäsen, ja hänen viiden vuoden välein jaettava muistopalkintonsakin jaettiin Järvenpää-talossa 2024.

Runoillassa torstaina 26.3. klo 18 Järvenpään kirjastossa Riika Helle-Kotka lukee runoja kirjastaan *Minä ja Herra Bashoo*, äänimaisemassa leikkivät Seppo Reinikainen (viulu) ja Erja Unkari (muut soittimet). Lisäksi open mic -lava on vapaa omien runojen lukemiseen. Juontajana Katri Kuusikallio, tauolla teetarjoilu.

Lauantaina 28.3. klo 11 Järvenpään kirjastossa on *Tarinaväriä lapsille*. Tule keksimään oma tarina ja tapaamaan lastenkirjailijoita! Mukana *Isämies*-tarinoiden kirjoittaja Arttu Unkari ja kirjailija Mia Läätö, joka lukee kirjaansa *Allerginen aksolotti*. Arttu Unkari ohjaa tarinatyöpajan, jossa voit tehdä sarjakuvamuotoisen kertomuksen. Työpajassa opitaan tarinan rakennetta ja muutama hauska tehokeino kerrontaan. Jos osaat lukea ja kirjoittaa, voit tulla yksin, jos et, ota aikuinen tai lukutaitoinen kaveri avukseksi. Kirjallisuusosuuden yhteinä järjestäjänä on Uudenmaan Kirjoittajat ry.

EKSYMÄTTÄ ET LÖYDÄ PERILLE Ke 8.4. klo 19 BumBum-baari. Joukko paikallisia säveltäjiä ja laulukirjoittajia kokoontuu saman katon alle esittämään uusia lauluja Tommy Tabermannin runoihin. **ÄÄNIELOKUVAN ILMATAMAT** La 18.4. klo 18 Järvenpään Seuratalo. Musiikkilisiä välähdyksiä Suomi-filmin ja muidenkin unelmatehtäiden kultaisilta vuosilta.

Tässä vain pöytäkirjoja runsaasta ohjelmasta. Katso ohjelmatarjonta: <https://varinaa.fi/tapahtumat/> Kaikkiin tapahtumiin vapaa pääsy. Lämpimästi tervetuloa! Festivaali järjestetään Järvenpään kulttuuritoimen tuella. Järjestävät: Väriä ry, Uudenmaan Kirjoittajat ry ja Järvenpään kirjasto.

Mistä on Uudenmaan Kirjoittajat tehty?

Uudenmaan Kirjoittajat ry on yksi maakunnallisista kirjailijayhdistyksistä. Yhdistys perustettiin nimellä Länsi-Uudenmaan Kirjoittajat ry Lohjalla 10.12.1969 kirjailija Iris Kähärin aloitteesta. Perustajajäseniä olivat muun muassa karkkilalaiset runoilija, prosaisti Yrjö Koivukari ja tietokirjailija Juhani Silvän sekä tieteiskirjailija Erkki Ahonen ja tuolloin vielä runoileva opiskelija Tommy Tabermann.

Mukaan lähtivät myös Hannu Helin, Kai Nieminen, Hannu Niklander ja Sirkka Turka. Sittemmin yhdistykseen liittyivät Laila Hirvisaari (tuolloin Hietamies), Liisa Mäntymies (Suurla), Arja Puikkonen, Anja Snellman (Kauranen), Arja Tiainen, Ilpo Tiihonen, Virpi Hämeen-Anttila ja monet muut, muisteli Uudenmaan Kirjoittajat ry:n nykyinen puheenjohtaja Eija Tuomela-Lehti Karkkilan kaupunginkirjastossa ja Lohjan lähikirjastoissa syksyllä aloitettaessa kirjailijavierailujen sarjaa yhdistyksen synnyinseuduilla.

Alussa toiminta keskittyi pitkälti Länsi-Uudellemaalle, mutta liukui vähitellen kohti pääkaupunkiseutua uusien aktiivi-

en mukana. Nimi lyhennettiin vuonna 1976 Uudenmaan Kirjoittajat ry:ksi toiminta-alueen kasvettua koko Uudenmaan laajuiseksi.

Yhdistyksessä on jäseniä nyt noin 120. On Kirjailijaliittoon kuuluvia kirjailijoita, tietokirjailijoita, Journalistiliittoon kuuluvia toimittajia, opettajia ja kirjastonhoitajia sekä aktiivisia kirjallisuuden harrastajia. Yhdistyksen nimi Uudenmaan Kirjoittajat puolustaa tätä moninaisuutta.

Yhteistyö kirjastojen kanssa tärkeää

– Olemme järjestäneet kirjallisia tilaisuuksia pääasiassa kirjastoissa Mäntsälästä Kirkkonummelle ja Hyvinkäältä Vihtiin, ja jo vuosia säännöllisesti Järvenpään kirjastossa. Nyt olemme taas synnyinseudullamme Länsi-Uudellemaalla, Karkkilassa ja Lohjalla, sanoi Eija Tuomela-Lehti.

– Koemme yhteistyön kirjastojen kanssa äärettömän tärkeäksi. Haluamme antaa jäsenillemme tilaisuuden päästä esille kirjoitettuja tekstejä, mutta myös tarjota lukijoille mahdollisuuden tutustua sellaisiin kirjoihin, joihin he eivät ehkä muuten tartuisi. Usein puhutaan ja kirjoitetaan vain suurista nimistä, joista lukijat jo muutenkin tietävät. Monet pienemmät aarteet saattavat näin jäädä löytymättä. Osasta nyt vielä pieniä nimiä saattaa kasvaa tule-

vaisuudessa isoja. Moni alkuaikojen jäsenistämme oli tuntematon, mutta on nyt arvostettu tekijä. Kuten vaikkapa jo mainittu Tommy Tabermann, joka antoi nimensä palkinnolle, jonka jaamme viiden vuoden välein uudelle runoilijalle tai kirjallisuutta edistäneelle tekijälle. Toki joukossamme on nykyin tunnettuja ja arvostettuja kirjailijoita, muistutti Tuomela-Lehti.

Kirjailijat ovat myös kohtaamista varten

Uusimpien tutkimusten mukaan korona vei suomalaisilta tavalla tavata kasvokkain. Nyt istutaan koneen äärellä ja jutellaan netissä. Kuitenkin tapaamisia toivotaan ja niitä pyydetään yhdistykseltäkin.

Puheenjohtaja muistuttaa, että kirjailijat ovat myös jäsentapaamisia, joissa kohdataan muita kirjoittajia.

– Usein tilaisuuksissa syntyy vilkkaita keskusteluja, joista saa paljon tietoa ja tukea omaan kirjoitustyöhönsä, tapaa uusia ihmisiä entisten yhdistyksen jäsentujen lisäksi. Välillä keskustelu jatkuu josain lähellä olevassa kahvilassa tai baarisäpävirallisissa merkeissä.

– Viime vuonna järjestimme 24 kirjallista tilaisuutta! Tervetuloa kaikki mukaan, niin jäsenet kuin kirjojamme lukevat!

Uudenmaan Kirjoittajat ry:n kirjailijavierailuja Järvenpään kirjastossa keväällä 2026

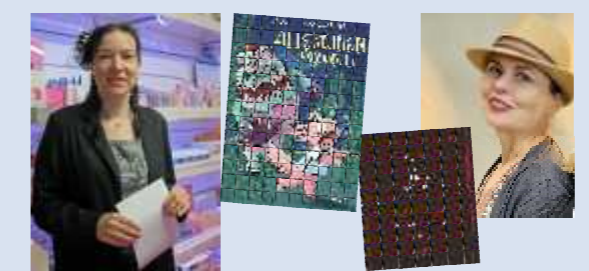
Suuren suosion saavuttaneet kirjailija-iltamme Järvenpään kirjaston Stagella jatkuvat. Tämän kevään kirjailijavierailujen sarja pyörähti käyntiin 20.1.2026 espoolaisen **Pirkko Kärnän kuulen polun** -runokokoelman esittelyllä.

25.2.26 kuulumme mäntsäläläisen **Tiina Salmen** esikoisromaanin *Matildan* tarinan synnystä.

26.3.26 klo 18 *Juuret ja siivet* -tapahtuma yhdessä Väriä ry:n kanssa Järvenpään kirjastossa. **Riika Helle-Kotka** lukee haikuja *Minä ja Herra Bashoo* -kokoelmastaan viulistien **Seppo Reinikaisen** ja **Erja Unkarin** improvisoidessa. Teetarjoilun jälkeen alkaa OPEN MIC, jonne ovat kaikki tervetulleita esittämään omia runojaan. Juontajana **Katri Kuusikallio**.

Lauantaina 28.3.26 klo 11 *Tarinaväriä* -lastentapahtuma, jossa hyvinkääläinen **Mia Läätö** lukee lastenkirjaansa *Allerginen aksolotti* ja helsinkiläinen **Isämies**-tarinoistaan tuttu **Arttu Unkari** pitää tarinatyöpajan.

15.4.26 klo 18 **Mikko Andelin** kertoo uudesta runokokoelmastaan *Vanhjojen avainten laatikko*.

Uudenmaan Kirjoittajat ry:n kirjailijavierailuja Karkkilan kirjastossa keväällä 2026

Kirjailtojen sarjan Karkkilan kirjastossa aloitti 9.3.26 kirkkonummelainen **Vilja Kerola** kertomalla runokokoelmistaan *Jalkaryömiän perunkirjoituksia ja Syvempään päätyyn*. Mukana oli myös hänen luomansa hahmo, *Luiseva Sälli*, luuran-ko, joka ei tiedä olevansa luuran-ko.

8.4.26 klo 17.30 järvenpäälinen **Eija Dunderfelt** esittelee uuden veijariromaaninsa *Se Tuppurainen* sekä helsinkiläinen **Tarja Kallio**, joka kertoo esikoisromaanistaan *Turvaan lähteneet*.

6.5.26 klo 17.30 helsinkiläinen **Ulla Welin** esittää runojaan useista kirjoistaan yhteisnimeillä *RUNUA JA ROOSAA elämäni varrelta*.

14.8.26 **Ruukin taiteiden yö** -tapahtuman kirjallisen *lounaan* (klo 11–15) aikana helsinkiläinen **Pirjo Kotamäki** kertoo uusimmasta runokokoelmastaan *Taivaskenkäiset* sekä vuonna 2024 kristillisen kirjan kilpailun voittaneesta säeromaanistaan *Petäjistä leipää, taivaallista hunajaa – Paavo Ruotsalaisen matkassa*. Haastattelija Maria Salo-Pullinen.

Lohjan lähikirjastoissa vierailamme taas syksyllä 2026.

Seuraa nettisivujamme myös muiden esiintymisten osalta! Vapaa pääsy. Tervetuloa.

Kalevalan raivokas pikkusisko Rauni Sammatissa

Helsinkiläinen kirjailija, muusikko ja kansanrunouden tutkija Juha Jyrkäs kertoi tutkimuksestaan ja kirjastaan *Rauni – länsisuomalainen kansaneepos* Sammatin kirjastossa Kalevalaviikolla, maanantaina 23.2.2026. Tilaisuus kuului Uudenmaan Kirjoittajat ry:n järjestämään Lohjan lähikirjastojen kirjailijakiertueeseen. Juhakin on yhdistyksemme jäsen.

Kansaneepos kolmessa vuodessa

Rauni – Kalevalan raivokas pikkusisko, kuten kansaneepoksen kokoaja ja toimittaja Juha Jyrkäs teostaan kutsuu, vetikin Sammatin kirjaston Lönnrotin täyteen kiinnostunutta kulttuuriväkeä – oltiinhan Kalevalan kokoajan synnyinseuduilla. Mahdollinen kilpailija kiinnosti. Kilpailusta ei kuitenkaan ollut kyse, kuten Juha heti mainitsi.

– Lönnrot keräsi Kalevalaa seitsemän vuotta, joten päätin, että minun on selvittävä kolmessa vuodessa, kertoi kirjailija.

– Lönnrot hoiti siinä ohessa lääkärin tointaan ja joutui kulkemaan jalkaparikassa pitkiä matkoja. Minä pääsin vähemmällä, koska voin tehdä työtä kotona tietokoneella ja turvautua jo aiempiin tutkimuksiin, joista tärkeimpänä mainitsen *Suomen Kansan Vanhat Runot* ja Marjut Paulaharjun *Länsi-Suomen kansanrunous*.

Rauni on länsisuomalaisista kansanrunoista kerätty, koottu ja toimittettu kansaneepos. Se koostuu laajan esipuheen jälkeen 25 virrestä. Kehys-

kertomus yhdistää kansanrunojen tarinat toisiinsa.

Siinä missä Lönnrotin Kalevala on hyvin miehinen teos, Rauni tarjoaa sille naisellista vastapainoa. Siitä nimiä ”Kalevalan raivokas pikkusisko”.

Nopeasti kävi ilmi, että Juha Jyrkäs (s. 1981) on perehtynyt syvällisesti länsisuomalaiseen kansanperinteeseen, joka on paljon luultua rikkaampaa. Hänen mukaansa suomalaisesta kansanperinteestä puhuttaessa kes-

keisimpänä nousevat esille Kalevala ja itäsuomalais-karjalainen runous.

– Moniko on tietoinen siitä, että ensimmäiset nelipolvirokeiset eli kalevalamittaiset runot kerättiin Länsi-Suomesta? Juha Jyrkäs kysyi.

Eppinen runous on kiinnostanut tutkijaa jo pitkään. Kolmen vuoden tutkimis-, keräys- ja toimitustyön tuloksena on valmistunut *Rauni – länsisuomalainen kansaneepos*, joka nostaa monilta unohtuneet lännen runot itärunojen rinnalle.

Jyrkäs myös opettaa kalevalamittaa. Hänen omaan tuotantoonsa kirjailijana kuuluvat *Kultala-trilogian* kalevalamittaiset runokirjat *Ouramoinen*, *Uniaika* ja *Rutaimo*. Häneltä on ilmestynyt myös tietokirjat *Länsi-Suomen lemmenoitsut* sekä *Länsisuomalaisia tietäjiä ja tietäjän sanoja*. Tämän lisäksi hän on kirjoittanut sankarifantasiaa, toimintaa ja eroottista runoutta. Jyrkäs on myös julkaissut useita novelleja spekulatiivista fiktiota alan antologioissa, lehdissä ja pienlehdissä. Hän on myös kirjoittanut sanoituksia monille bändeille.

Teksti ja kuvat
Eija Tuomela-Lehti

Juha Jyrkäs laski Elias Lönnrotin hautapaadelle kollegiaalisen kansaneeposmuistokynttilän Sammatin hautausmaalla. Uudenmaan Kirjoittajien kynttilä kunnioitti kulttuurilehti Eliakselle nimensä antanutta Kalevalan kokoajaa.

Tiina Salmen isoisoitädin postikorteista kasvoi historiallinen romaani

Tiina Salmi on mäntsäläläinen esikoiskirjailija, joka rakastaa tarinoita. Hän on lapsesta saakka kuullut sukutarinoita, jotka lopulta heräsivät eloon, kun hänen käsiinsä päätyi isoisoitädin ystävänsä lähettämiä postikortteja. Niiden ympärille kasvoi kokonainen romaani, Salmen esikoisteos *Matilda*.

Matilda on vangitseva, omia polkujaan kulkeneen naisen kasvutarina. Matilda asuu 1890-luvun puolivälissä Mäntsälän pitäjän pohjoispuolella Soukkion kylässä, josta joutuu lähtemään Helsinkiin. Monen käänteen ja kansalaissodan jälkeen hän joutuu vielä kerran valitsemaan, mihin suuntaan lähteä ja kenen kanssa.

Tanssi vastapainoa kirjoittamiselle

Kirjoittamisen ohella Tiina opettaa äidinkieltä ja kirjallisuutta Konepajan aikuiskoulussa Helsingissä. Hän upottuu nopeasti hyvään elokuvaan ja kokee kathartisia elämyksiä teatterissa, erityisesti tanssiteatteria katsoessaan. Salmi on itsekin tanssinut lapsesta saakka. Edelleen tanssi toimii hy-

Tiina Salmi
Matilda
Docendo 2025
sivuja 376

vänä vastapainona kirjoittamiselle.

Mäntsäläläinen sukutarina *Matilda* on Tiina Salmen esikoisromaani. Jatkoa seuraa syksyllä, kun toinen historiallinen romaani *Alma* ilmestyy.

ts/etl

Mikko Andelinin runot paljastavat, miltä paljaat varpaat tuntuvat nurmikolla

Järvenpäässä koko ikänsä asunut Mikko Andelin (s. 1976) on Uudenmaan Kirjoittajien huhtikuun kirjailijavieraina kotikaupunkinsa kirjaston Stagella. Hän kertoo runoistaan, varsinkin uusimman kokoelmansa *Vanhoiden avainten laatikko* (Nysailor 2025) synnystä 15.4.2026 klo 18.

Alkujaan ravintolakokiksi, myöhemmin kirjastovirkailijaksi valmistunut Mikko on tehnyt sekalaisen työuran keittiöistä kirjastoihin ja logistiikkakeskuksiin.

– Kirjoittaminen on kulkenut mukani teini-ikästä lähtien, hän kertoo.

– Aluksi tein tuttuihin englanninkielisiin kappaleisiin suomalaisia tekstejä, mutta hyvin pian omia runoja. Kirjoittaminen on ollut tunnetasolla päiväkirjamaista, vaikkakin tekstin muoto on voinut olla mitä tahansa.

Mikon runojen tyyli on pohdiskelevaa, toisinaan aforismimainen. Teksteille on ominaista vahva tunnelataus, joka tarjoaa tartuntapintaa monen-

laisille lukijoille. Aiheina voi olla yhtä hyvin se, miltä paljaat varpaat tuntuvat nurmikolla, yksinäisyys tai mielenpainuneet keskustelut.

– Kahdessa aiemmin ilmestyneessä kokoelmassani oli kuvitus, toisessa suvun vanhat mustavalkokuvat ja toisessa Lotta Taarastin vesiväriyöt, mutta uusimmassani luotan kirjoitetun tekstin voimaan, sanoo Mikko.

– Perheeseeni kuuluu maakilpikonna Taisto, Mikko esittelee.

Mikko Andelin
Vanhoiden avainten laatikko
Nysailor 2025
78 sivua

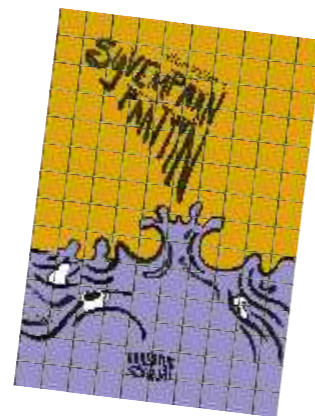
Mikko Andelin ja perheenjäsen, hymyilevä maakilpikonna Taisto.

– Harrastukseni pyörivät musiikin ympärillä ja etenkin vanhat amerikkalaiset jazz-levyt kiinnostavat. ma/etl

Mikko Andelinin runokokoelmat:
Opi kuolemaan oikein 2019
Asetelmia ajasta 2021
Pelkkä ihminen 2024
Vanhoiden avainten laatikko 2025

pikkuhiljaa pääsi tyhjenee
luu antaa periksi
solut rapisevat olkapäillesi
näen tyhjää silmiesi takana
silti jotain niin tuttua

Kirkkonummen Veikkolassa asuva jäsenemme, runoilija ja kuvataiteilija Vilja Kerola oli Uudenmaan Kirjoittajien kirjailijan vieraina Karkkilan kirjastossa maanantaina 9.3.2026. Hän kertoi uusimmasta runokokoelmastaan *Jalkaryömijän perunkirjoituksia*. Samalla hän esitteli myös edellistä kirjansa *Syvämpään päätyyn*. Esille pääsi myös Viljan novelleissa ja taide-teoksissa esiintyvä *Luiseva Sälli*, joka ei tiedä olevansa luiseva, suorastaan luuranko.

Puuseppäartenomimerkonomi

Vilja Kerola työskentelee päivisin puuseppäartenomimerkonomina – kuten hän ammatikseen mainitsee.

Oulusta kotoisin oleva entinen puuseppä ja nykyinen tilitoimistoyrittäjä valittiin yhdistyksemme varatoiminnan tarkastajaksi juuri pidetyssä vuosikokouksessa.

Hän on löytänyt oman, tunnistettavan äänensä runouden ja kuvataiteen parissa. Hän kirjoittaa runoja vakavista asioista leikkiläisesti ja leikkiläisistä asioista vakavasti – usein samassa säkeessä.

Luuppironoja ja kuvia, joissa kuolema on huokaus

Vuonna 2024 ilmestynyt esikoisrunokokoelma *Syvämpään päätyyn* käsittelee arjen outouksia ja tavallisuksia siirtyen hultvottomista hetkistä syvempiin helminauhamaaisena luuppina. Maailma näyttyy milloin absurdiina, milloin taas vakavan asiallisena. Tunnelma vaihtuu hetkessä ilosta suruun ja päinvastoin, kuten elämässä niin usein.

Jalkaryömijän perunkirjoituksia on runoteos muistisairaana, reumaa sairastaneen äidin kuolemasta ja siitä, mitä jää – kipua, muistoja, unia, nau-

rua. Perintö ei ole pelkissä esineissä ja asiakirjoissa vaan teoissa, tavoissa, ihmisruumiin ja mielen kätköissä. Perunkirjoitus sinänsä on omituinen prosessi, ja Jalkaryömijän synnyttäkin kuultiin oma tarinansa. Viime syksynä julkaistussa toisessa runokokoelmassaan Vilja Kerola piirtää sanan ja vesivärin siveltimeillä kuvia, joissa kuolema ei ole loppu vaan huokaus – osa kiertoa, joka ei pyydä lupaa.

Karkkilan kirjastossa Vilja esitteli lisäksi taulujaan, joissa seikkailee *Luiseva Sälli*, luuranko, joka ei tiedä olevansa pelkkä luuranko. Naivistisen humoristinen ääni jatkuu kuviin liittyvissä runoissa sekä Sällistä kertovissa novelleissa.

Teoksissa huumori ei aina kevennä vaan syventää, ja yleisö saa luvan sekä nauraa että pysähtyä.

Teksti Eija Tuomela-Lehti
Kuvat Vilja Kerola

Tunnelmasta toiseen – kaksi hyvin erilaista romaania

Karkkilan kaupunginkirjastossa on huhtikuussa esillä samana iltana kaksi hyvin erilaista romaania ja niiden kirjoittajat. 8.4.2026 esiintyvät järvenpääläinen toisen veijariromaaninsa kirjoittanut Eija Dunderfelt sekä ajatuksia herättävän esikoisromaaninsa pakolaisuudesta julkaissut helsinkiläinen Tarja Kallio-Pylvänäinen.

Pakolaisuus kahdella aikakaudella

Tarja Kallio-Pylvänäisen *Turvaan lähteneet* (Momentum Kirjat, 2025) on ajatuksia herättävä ajankohtainen uutuuskirja. Kirjassa tarkastellaan pakolaisuutta kahden aikakauden ja kahden ihmisen taustan ja kokemusten kautta. Se on unohtettujen sotasanakareitten tarina.

Kallio-Pylvänäisen romaani kertoo ihmisistä, jotka ovat joutuneet jättämään kaiken taakseen ja rakentamaan elämänsä uudelleen vieraassa maassa. Se yhdistää nuoren syyrialaispakolaisen ja Karjalasta evakkoon joutuneen vanhuksen kokemukset. Lähtemisen, menettämisen, ulkopuolisuuden, ystävyuden ja selviytymisen kokemukset ovat yhteisiä.

Nuori syyrialainen pakenee sodan kaaosta ja päätyy Suomeen, missä kaikki tuntuu vieraalta ja sopeutuminen on aluksi vaikeaa. Mutta hänen unelmansa eivät ole unohtuneet – ja vähitellen hän alkaa rakentaa uutta tulevaisuutta.

Samaan aikaan suomalainen vanhus kantaa mukanaan muistoja omasta paostaan Karjalasta. Kun heidän tiensä kohtaavat, he huomaavat, kuinka paljon heillä on yhteistä – ja kuinka ystävyys voi syntyä yli kulttuuri- ja sukupolvirajojen.

Tarja Kallio-Pylvänäinen on helsinkiläinen eläköitynyt psykoterapeutti, tutkija ja kouluttaja, joka on koko työuransa ajan ollut kiinnostunut ihmisen selviytymiskyvystä ja sopeutumi-

sesta muutoksiin. Hän on koulutukseltaan VTT, THM ja sairaanhoitaja. Hän on työskennellyt psykoterapeutin työssä lisäksi tutkijana sekä toiminut eri hankkeissa suunnittelijana ja vetäjänä. Hän on myös julkaissut tieteellisiä artikkeleita. Kirjoittamisen lisäksi hän harrastaa lukemista, ulkoilua, taidetta ja käsitöitä.

tkp/etl

Vakavista aiheista huumorilla

Järvenpääläinen Eija Dunderfelt (1962) on koulutukseltaan matkailun liikkeenjohtajan restonomi. Rakkaus lukemiseen, kirjoittamiseen ja matkustamiseen syntyi jo lapsuudessa.

Olen opiskellut kirjoittamista lukuisilla kurseilla keskittyen enimmäkseen proosaan. Huumorin keino kirjoittamisessa kiehtoo, sillä se tarjoaa mahdollisuuden kohdata vakavia asioita eri näkövinkkeleistä – vaikka naurun voimalla.

Eija Dunderfeltiltä on ilmestynyt kaksi pienoisoromaania. Esikoisteosta *SE Jääskeläinen* (Momentum Kirjat, 2023) seurasi *SE Tuppurainen ja sussiunakon sukulaiset* (Ketterät Kirjat Oy, 2025). Molemmat kirjat ovat humoristisia pienoisoromaaneja ja omia itsenäisiä teoksiaan.

Hulvatonta menoa

SE Jääskeläisen syntymistä avittivat eittämättä koronavuodet, sillä kaiken epätietoisuuden ja eristäytyneisyyden keskelle siunaantui aikaa kirjoittamiselle. Rajoittamattomien aikojen palauttama maailman näppäimistö soitti vielä toisen itsenäisen jatkos-*osan SE Tuppuraisen ja sussiunakon sukulaisten* muodossa.

SE Tuppuraisen tarinaan siirtyi kaksi johtohahmoa SE Jääskeläisestä: itse herra Jääskeläinen ja tämän ystävä Ratamo. Teos räjähtää eloon alkusivuilla, kun päähenkilö eli Tuppurainen matkaa lähipäivälleen Vantaan Tikkurilaan rauhaisilta kotikonnuilta Perämerenpohjan maisemista. Tuppuraisen kohtaloksi kahta työmatkallaan etelään ratsiaa johtanut ylipoliisipäällikkö

Valotolppa. Miehet ystäväystävät nanosekunnissa ja tuota pikaa muuttavat yhteen aiheuttaen suurta hämmennystä Tuppuraisen lähipiirissä. Siihen sotkeutuu koko ymmyrkäinen suku. Siitähän sukeutuu seikkailu, jos toinenkin!

Nyt olen sydän väpättäen ottanut haasteekseni siirtyä muihin genreihin. Kaksi seuraavaa teosta on vaiheissaan. Toinen näistä on lätkkäri, jonka hahmottelu hitusen pelottaa, koska se merkitsee siirtymistä pois itselleni luontuvasta humoristisesta genrestä, sanoo Eija Dunderfelt.

ed/etl

Pirkko Kärnän runot syntyvät tiivistämällä ja selkeyttämällä

Espoolainen FT **Pirkko Kärnä** kertoi kolmannen runokirjansa *kuulen polun* taustoista ja teemoista Uudenmaan Kirjoittajien kirjailijavieraana syksyllä Järvenpään kirjastossa ja tammikuussa Karkkilan kirjastossa.

Pirkko Kärnän runokokoelman nimi *kuulen polun* kuvaa kirjan runoja. Kirjoittaja havainnoi ympäristöään ja si-

impäänsä, aistii, näkee, pohtii ja kuulee. Kuulemmeko aina? Tätähän me ihmiset teemme arjessamme, Pirkko toteaa.

Pirkko Kärnän runoissa elävä polku liikkuu kaikkialla ja on myös ihmisen sisällä. Kokemuksellinen aihepiiri on laaja, liikutaan luonnossa sekä mielen maisemissa.

Ensimmäisessä osiossa, *kuulen polun*, havainnoidaan ympäristöä. Toisessa osiossa, *hyppypolku*, hypitään ihmis- ja parisuhteissa, kolmannessa osiossa, *otan sadetta*, on pohdintaa. Neljännessä osiossa, *jälkiä*, kerrotaan jäljistä, joita ympäröivä maailma jättää kokijaan ja hän sinne. Viimeinen osio rakentuu iloisista hetkistä, oivalluksista: *louhitaan kultaa*.

Miten tieto liittyy arkeen

Elämäntyönsä Pirkko Kärnä on tehnyt fysiikan opettajana, ja se sai hänet pohtimaan, miten tieto liittyy oppilaan arkeen ja kasvamiseen kokonaisvaltaisesti. Vastauksista kehkeytyi ensin pro gradu -tutkielma, oppikirjoja ryhmätyönä ja vielä väitöskirja. Löytöjä hän sai soveltaa Opetushallituksessa luonnontieteiden osaamisen arvioijana ja sen jälkeen opetuksen tutkijana.

Runopäiväkirjansa raakamateriaalista hän hioi runoja kuten kirjoittaessaan tieteellistä artikkelia – tiivistämällä ja selkiyttämällä. Pienenä ja nuorena hän kertoo olleensa paljon hiljaa, sulkeutunut ympäristön tarkkailija. Vasta vanhempana hän avautui ulos- ja sisäänpäin ja oppi sanoja.

Löytöretki jatkuu.

Teksti Eija Tuomela-Lehti
Kuva Pirkko Kärnä

Maailman väkevin voima – äidinrakkaus

Dekkaristi Mari Frisk vieraili Karkkilan kirjastossa joulun alla. Hän kertoi uusimmasta jännäristään *Puolestasi mitä vain*.

Mari Frisk (s. 1976) on espoolainen kirjailija, toimittaja ja viestinnän ammattilainen. Häneltä on ilmestynyt kolme kirjaa, uusimpana psykologinen jännäri *Puolestasi mitä vain* (Myllylahti, 2025).

Aiemmin Mari Frisk on julkaissut kaksi viihdekirjaa, joissa myös toistuvat arjen suuret kysymykset vanhemmuudesta ja perhesuhteista.

Oletko valmis rikkomaan lakia?

– Tässäkin tarinassa keskiössä on maailman väkevin voima, äidinrakkaus, jota päähenkilö Laura ja sivuhenkilö Anna joutuvat venyttämään äärimmäisyyksiin pelastaakseen tyttärensä, kertoi Mari Frisk.

Äidinrakkaus ei ole vain lempeää ja oikeudenmukaista, vaan se on myös ristiriitaista, repivää ja siihen sekoituu itsekkyyttä.

– Uskon, että lähes jokainen on leikitellyt testipalloajatuksella siitä, mitä olisi valmis tekemään lapsensa puolesta – olisiko valmis rikkomaan lakeja, omaa arvomaailmaansa vastaan ja jopa tappamaan. Onneksi harva meistä joutuu vastaamaan tuohon kysymykseen teoillaan, mutta halusin puodottaa Lauran sellaiseen tilanteeseen, Mari Frisk sanoo.

– Sijoitin tapahtumat Tukholmaan, jossa olen asunut ja työskennellyt. Oli virkistävää päästä tutustumaan kaupunkiin Lauran näkökulmasta. Tammsaaresta puolestaan on viimeisen neljän vuoden aikana tullut itselleni rakas kirjoitus- ja hengähdyspaikka, kertoi Mari Frisk.

mf/etl

Mari Friskin kuva Sude Pusa

Sattuma on sanoittajan on paras kaveri

Tietokirjailija, toimittaja ja lauluntekijä Martti Heikkilä oli kirjailijavieraana Pasilan kirjastossa 12.3.2026. Häntä haastatteli Lassi Kokkonen. Martti Heikkilä on haastatellut yli kuuttakymmentä suomalaista sanoittajaa heidän tunnetuimpien sanoitustensa syntymisestä. Kun hän valitsi lyriikkaotteita eri aikakausilta ja tyyllilajeista uutuuskirjaansa *Sanoittajan runousoppi – Aiheesta riimeihin*, yksi kriteeri oli laulun suosio. Heikkilän omista sanoituksista tunnetuimmat ovat Saara Suvannon levyttämä *Kissat ja koirat ja linnutkin* ja Hanna Ekolan levyttämä *Villihevostia*.

Kuka olet?

– Martti Heikkilä, syntynyt 1954 Kii-kassa, joka on nykyistä Sastamalaa. Vuodesta 1987 lähtien olen asunut Uudellamaalla. Suuren osan ajasta viettän nykyisin mökillä Lohjan Nummella.

Olen tehnyt lauluja teini-ikästä lähtien ja viimeiset parikymmentä vuotta myös kouluttanut lauluntekijöitä kursseilla ja yksityistunneilla. Koulutukseltani olen kirjallisuustieteen maisteri Tampereen yliopistosta.

Mitkä ovat tunnetuimmat sanoitukset?

– Tunnetuin on *Villihevostia*, jonka siskoni Hanna Ekola levytti vuonna 1990. Toinen lähes yhtä tunnettu on siskoni Saara Suvannon vuonna 1987 levyttämä *Kissat ja koirat ja linnutkin*.

Julkaisit viime syksynä kirjan *Sanoittajan runousoppi – Aiheesta riimeihin*. Miksi ryhdyit sitä kirjoittamaan?

– Tällaiselle kirjalle oli selvästi tarve. Jostain syystä runojen kirjoittamisen ja luovan kirjoittamisen oppaita on Suomessa julkaistu paljon enemmän.

Toisena motiivina oli se, että tämä kirja voisi osaltaan lisätä sanoittamisen arvostusta yhtenä kirjoittamisen lajina. Kuulijat sanoituksia kyllä arvostavat, mutta esimerkiksi väitöskirjoja on sanoituksista tehty vain muu-

tama.

Sanoitusten analysointi on aina kiehtonut minua. Siinä on erityistä se, että lauluteksti on osa laulun kokonaisuutta, jolloin kirjallisuustieteen ja kielitieteen lisäksi tarvitaan myös musiikkitieteen käsitteitä ja näkökulmia.

Esimerkiksi laulun teemaa ei voi analysoida pelkästään tekstiä tutkimalla irrallaan musiikista. Vaikkapa Jussi Hakulisen *Joutsenlaulu* on pelkkänä tekstinä synkkä ja lohduton, mutta musiikin kauneus muuttaa teemaa ja laulun synnyttämää kokemusta olennaisesti pelkkään tekstiin verrattuna.

Miksi liityit Uudenmaan Kirjoittajiin?

– Olen tähän asti ollut aktiivisesti mukana lauluntekijöiden yhteisöissä. Nyt alkoi kiinnostaa päästä mukaan yhteisöön, jossa on monen eri alan kirjoittajia.

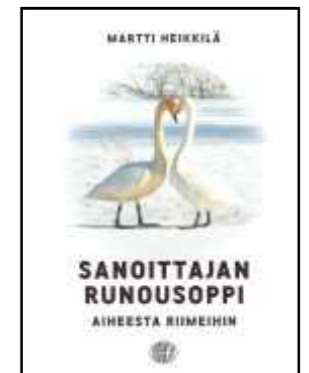
Oletko kirjoittanut runoja?

– Nuorena tein joitakin, ja joskus vanhoja vihkoja ja pinkkoja selatessa on tullut vastaan runoja, jotka ovat tuntuneet ihan kelvollisilta. Olen vain jäänyt epävarmaksi siitä, ovatko ne omia vai olenko kirjoittanut muistiin jonkun toisen kirjoittamia. Jos pystyn vakuuttamaan, että ne ovat omiani, ehkäpä vielä innostun sitäkin harrastusta jatkamaan.

Mitä tarvitaan parhaiden sanoitusten syntymiseen?

–Tunnetta, tuuria, taitoa ja taikaa.

Martti Heikkilän lauluteksteissä on usein luontokuvia. – Täällä mökillä olen keskellä luontoa. Syksyllä oli karhu riistakameran kuvassa sadan metrin päässä. Ilveksen olen nähnyt pari kertaa, sudesta vain jäljet lumessa. Kuva M. Nieminen.

Martti Heikkilä
Sanoittajan runousoppi – Aiheesta riimeihin
Momentum Kirjat, 2025
sivuja 417

Näistä neljästä taito on se, jonka merkitystä yleensä liioitellaan. Lauluntekijöiden ja kaikkien luovien taiteilijoiden arvostuksessa syntyy helposti neromyytti, jolloin unohtuu, että pelkkä taito tai lahjakkuus ei takaa, että syntyy mitään kuolematonta.

Kaikkein tärkeintä lauluntekemisessä on hyvä tuuri. Sattuma on sanoittajan on paras kaveri.

mh/etl

Runoilija, kuvataiteilija ja videotaiteilija Mira Mink

Mira Mink, Joki, valokuva

Taiteilija Mira Mink on uusi jäsenemme. Häntä haastatteli Riku Rähä.

Elias: Kerro itsestäsi.

Mira: Olen italian kielen opettaja ja filosofian maisteri. Intohimoni on yhdistää kieli, taide ja kirjoittaminen niin, että oppiminen ja luova työ ovat merkityksellisiä ja innostavia. Haluan yhdistää kieli- ja kuvaosaamista analyttiseen ajatteluun.

Opetuksessani korostan kielitaidon lisäksi kulttuurista ja kriittistä pohdintaa, jotta oppiminen on elävää ja merkityksellistä.

Elias: Entä taiteesi?

Mira: Taiteilijana olen monialainen – runoilija, kuvataiteilija ja videotaiteilija.

Työskentelen teosten äärellä, joissa runo ja kuva muodostavat dialogin. Olen julkaissut viisi omakustanteista runokokoelmaa, joista ensimmäinen, *Surun lyömät* (2018) sai Pää-

talo-instituutin kunniamaininnan. Myöhemmät kokoelmat, *Oi oi rakkautta* (2020), *Rakkaus & runot III* (2020), *Äänikirjamaisesti. I* (2022) ja *Photopoetry / Fotopoesie by Mira Mink* (2022, uusi painos 2025), yhdistävät runoutta ja visuaalista ilmaisua. Ne ovat saaneet tukea Taikelta.

Tavoitteeni on jatkaa oman ilmaisuni kehittämistä, oppia uu-

sia menetelmiä ja työkaluja sekä sovittaa niitä runon, kuvan ja videon vuoropuheluun.

Elias: Sinulla on myös taidenäyttelyitä ja luottamustehäviä.

Mira: Olen osallistunut moniin näyttelyihin Suomessa ja kansainvälisesti, muun muassa Saksassa, Italiassa, Tanskassa sekä

tietenkkin Suomessa. Residenssityö on ollut tärkeä osa prosessiani, esimerkiksi Pyhtään kulttuuritalossa ja Italiassa olen kehittänyt uusia teoksia ja tutkinut eri ilmaismuotojen yhdistämistä.

Toimin aktiivisesti myös taide- ja kirjallisuusyhteisöissä: Olen toiminut hallituksen jäsenenä Kieliasiantuntijat ry:ssä ja päätoimittajana *Yölehdessä*, joka on monitaidetta sisältävä lehti, osallistun taide- ja kulttuuriverkoston kehittämiseen.

Toimittajana olen myös kielinopetusjutuissa Kieliasiantuntijat ry:n *Kiekaus*-lehdessä.

Haluan luoda teoksia, jotka kutsuvat yleisöä osallistumaan ja löytämään uusia merkityksiä sanojen, värien ja muotojen kautta.

Haastattelu: Riku Rähä
Valokuvat: Mira Mink

”Näissä runoissa

etsin merkitystä elämälleni.”

Pirjo Kotamäki
Taivaskenkäiset –
Helsingistä Lourdesiin
112 sivua
Väyläkirjat 2025

Pirjo Kotamäki (s. 1965) on helsinkiläinen palkittu runoilija. Hän on kirjoittanut sekä maallista että uskonnollista runoutta. Hänen säeromaaninsa *Petäjäistä leipää, taivaallista hunajaa – Paavo Ruotsalaisen matkassa* valittiin toukokuussa 2024 Vuoden kristilliseksi kirjaksi. *Taivaskenkäiset* on Pirjo Kotamäen kahdestoista runokirja.

Tässä kirjassa hän jatkaa pyhyiden tutkimista, aihetta joka ei jätä häntä rauhaan. Kirjan esipuheessa hän toteaa heti aluksi: ”Näissä runoissa etsin merkitystä elämälleni.”

Kotamäki esittelee lukijalle pyhyiden kokijoita, joista useimmat ovat katolisesta maailmasta eri vuosisadoilta: Portugalista, Ranskasta ja Espanjasta. Myös yksi suomalainen on päässyt mukaan, profeetta Helena Kontinen.

Kirjailija on perehtynyt kuvattavien elämään (kirjassa on myös lähde- luettelo) mutta heittäytyy eläytymään henkilöiden kokemusmaailmaan ja antaa mielikuvituksen virrata vapaasti. Runokieli on rikasta. Aikalaisten reaktioita ja asenteita kuvataan värikkäästi.

Kirjassa esitellyt pyhän kokijat ovat lähes kaikki kokeneet omana aikanaan kyseenalaistamista, naurunalaiseksi joutumista ja hulluksi leimaantumista. Näkijöitä ja näkyjä pelättiin, vaikka myöhemmin heidät ja heidän kokemuksensa on tunnustettu osaksi kristikunnan historiaa ja perintöä.

Järkyttävien kohtalo kirjassa esitellyistä henkilöistä oli Jeanne d’Arcilla (1412–1431), jonka englantilaiset polttivat roviolla kerettiläisyydestä syytettynä kidutettuaan häntä ensin. Jeanne oli tuolloin vasta 19-vuotias. Syy tähän julmuuteen oli varmasti enemmän poliittinen kuin uskonnollinen. Jeanne oli tuonut näkynsä Ranskan vapauttamisesta vallanpitäjien tietoon ja osallistui sotaan. Jeannen usko oli aitoa, ja häntä ihaillaan edelleen urheuden esikuvana. Suomea kirjailija kuvaa uskontoneutraaliuden hartaaksi maaksi. Suomalainen hengellisyys on kuin marraskuinen Malmin hautausmaa: hiljainen, rauhallinen, harmaa ja kylmäkohmeinen, mutta myös iankaikkisuuteen avautuva, kun kävijällä on herkkyyttä kokea.

Kirjailija palaa aina välillä Malmin hautausmaalle kuvaamaan kylmästä kohmeisista (graniitti)enkeleitä ja siirtyä sitten kuvaamaan värikkäällä kuvakielellään pyhän kokijoiden vaiheita.

Kotamäen kieli on samanaikaisesti vakavaa ja syvällistä mutta myös leikkisää ja kielikuvissaan jatkuvasti yllättävää.

Kirjassa esiintyy paljon enkeleitä. Siinä kuvataan Jaakobin painia enkelin kanssa, viestintuoja Gabrielia tavernan tarjoilijana, enkelien – ja myös Marian ja Jeesuksen – ilmestymistä näyissä lapsille ja aikuisille Portugalissa, Ranskassa ja Espanjassa. Kirjassa kerrotaan myös lumienkeleistä ja enkelistä, jolla on siivet kuin valkoisella riikinkukolla.

Ihmiskunnan kärsimyksen ja epätoivon keskelle enkelit tuovat välähdyksiä sieltä, missä kaikki on hyvin. Ihmiselämä on pahimmillaan sietämättömän tuskallinen (sota, inkvisitio, vaino, nälkä, kiduttava sairaus), mutta se on kuitenkin lyhyt iankaikkisuuteen verrattuna. Näkymä tuohon toiseen maailmaan voi tuoda voimaa kestää tätä elämää, jossa ihminen ei ole vielä oppinut kunnioittamaan toista samanarvoista tomumajaan kahlehdittua sielua.

Pirjo Kotamäki on taitava ja omaperäinen sanankäyttäjä. Hän on myös ainutlaatuinen Suomessa siinä, että

Pirjo Kotamäki on helsinkiläinen runoilija, joka on kirjoittanut kaksitoista runokokoelmaa. Hän kirjoittaa sekä maallista että hengellistä runoutta. Hän voitti Vuoden 2024 kristillinen kirja -kilpailun säeromaanillaan *Petäjäistä leipää, taivaallista hunajaa – Paavo Ruotsalaisen matkassa*. Kirjasta on nyt lyhyen ajan sisällä otettu jo kolmas painos. Kirja on saanut suuren suosion lukijoiden keskuudessa ja siitä uumoillaan tulevan klassikko. Pirjo on Uudenmaan Kirjoittajat ry:n jäsen.

Hän esiintyy kesällä Karkkilassa 14.8.2026 Ruukin taiteiden yön kirjallisen lounaan ohjelmassa Maria Salo-Pulliaisen haastateltavana.

hän kirjoittaa sekä maallista että uskonnollista runoutta.

Taivaskenkäiset on sukellus pyhyteen, rohkeasti kielellä leikkien. Kirjan kauniin kansikuvan on tehnyt Iiris Kallunki.

Kirjassa on joitakin painovirheitä, jotka tuleviin painoksiin varmasti korjataan.

Maria Salo-Pulliaisen
Kuva Zoila Fors

Riika Helle-Kotka matkailee Herra Bashoon seurassa

Riika Helle-Kotkan uusin runokokoelma *Minä ja Herra Bashoo* on vaikuttava ja monipuolinen kokonaisuus, jossa historiallinen Japani kohtaa modernin kumppaninsa. Teos ei kuitenkaan ole pelkkä kokoelma haibuneita, vaan kirjailijan oma-kohtainen matkakertomus. Jaan Riikan haaveen matkustaa Japaniin, ja tätä lukiessa tuntuu, että sainkin pienen palan Tokion hiljaisista temppeleistä ja tehuoneista kotisohvalleni.

Prologissa kerrotaan, miten veritautiin takia hänen haaveensa Japaninmatkasta ensin evätään ja sitten toisen lääkärin kautta herätetään uudestaan henkiin.

haave ei ole realistinen, ennen kuin sen päättää toteuttaa

Teoksen äärelle on hyvä rauhoittua ja nautiskella matkasta. Saamme tutustua maahan ensimmäistä kertaa yhdessä. Matka Japaniin on samalla matka omaan mieleen. Riikalla on silmää yksityiskohdille ja runoissa on jopa lempeää huumoria. Mutta löytyyhän huumoria Bashoon omista runoistakin, joihin Riika on tutustunut Kai Niemisen suomennoksen *Alati matkalla* kautta. Helle-Kotka kutsuukin Bashoota kujeileväksi ja loistavaksi matkaseuraksi. Voisin itse sanoa Riika Helle-Kotkasta samaa.

Teos innostaa tutkimaan japanilaisen rounouden historiaa. On helppo ymmärtää, miksi se on inspiroinut Riikaa. Matsuo Basho (1644–1694) oli japanilainen runoilija, jota pidetään haikun suurimpina mestarina. Basho käytti matkustamista tuomaan innoitusta, aivan kuten Riika.

Teoksessa on myös hyvin arkisia matkalaisen kokemuksia, kuten se, miten Riika eksyi Tokion päärautatieasemalle. Mielikuva sai naurahdamaan. Samaistuin. Nau-

Riika Helle-Kotka
Minä ja Herra Bashoo
Rosetta Versos 2025
192 sivua

tin myös teoksen moderneista piirteistä ja jopa leikkisästä otteesta.

maisema juoksee istun junassa, täällä pokémon kuorsaa

Kirjailija tarttuu rohkeasti Japanin kulttuurin moniin kasvoihin, eikä dokumentoi kerrontatyylin otteesta livahda edes keskelle katua sammuilevat sarariimanit, nuo viikonlopun irrottelevat toimistotyöntekijät, peikkomaiset kodittomat tai mafian jäsenet, yakuzat. Huomaan oppivani uusia asioita. Tunnistan myös aiheita, jotka ovat tuttuja sosiaalisesta medias- ta ja lehdistöstä. Aika kietoutuu spiraalille, jossa historia tuntuu tietävän nykyhetken.

hikky pelaa vaan pelastaa maailmaa, jää yksin kämppäänsä

Riika Helle-Kotkan kertonta on ihailtava aitoa ja elävää. Toistuvana elementtinä Fuji-vuori tuntuu äärettömältä. Riika lahjoittaa huivinsa pyhälle Fujille ja näen

elävästi huivin liehuvan tuulen mukana. Kirjailijalla on taito nähdä ympärillään kauneutta. Siinäkin kun luotijunan 320 kilometrin tuntivauhdin ikkunoista näyt- täytyy vain abstrakti värien sinfonia. Tai lattialankkujen alla soiva satakielen laulu on suojelemassa salamurhaajilta. Geisha paperilyhtyjen valossa.

Ihailen Riikan avointa suhtautumista matkustamiseen, miten hän kertoo ostavansa välipaloja sokkona kaupasta tai pistäytyvänsä vieraanvaraiseen kotiin lounaalle. Kirjassa on lämmin tunnelma. Riika ei vie meitä, eikä itseään, Hiroshimaan. Lentokentälle kuitenkin lopulta.

Runoissa on yksinkertaista viisautta, avoimuutta ja vähän pilkettä silmäkulmasakin.

aurinko nousee jokaisena aamuna vaikka nukkuisin

Minä ja Herra Bashoo muistuttaa, että matkustaminen ei tapahdu vain maise- missa.

Mia Läätö

Kyösti Mäkinen hämmentää sattumia

Aforismikokoelma *Hämmentäen löydät sattumia* on esikoisteoksestaan *Yksi huone kylmillään* hyvät arvioinnit saaneen nurmijärveläisen Kyösti Mäkinen toinen kirja. Kirjan kannen ja kuvituksen on tehnyt nurmijärveläinen taiteilija Sirkku Saukonoja.

”Maailma eriarvoistuu, rikkaat saavat

Kyösti Mäkinen
Hämmentäen löydät sattumia
Kuvittanut Sirkku Saukonoja
Momentum Kirjat 2026
Sivuja 134

pitää varansa”-aforismilla Mäkinen voitti 2014 Lassi Kämäri -aforismikilpailun. Voiton perusteluna mainittiin, että ”Mäkinen aforismi kolahti heti ensi lukemalla takaraivoon kuin pakastettu lampaan viulu”. Mäkinen on voittanut ko. aforismi-

kilpailun jo kolmasti.

Hämmentäen löydät sattumia -kokoelman lukija saa varustautua useampaan kolahtukseen.

Kokoelman keskeisiä lauseita on myös: ”Jos kirjallisuus kuolisi, runous hengittäisi pisimpään”.

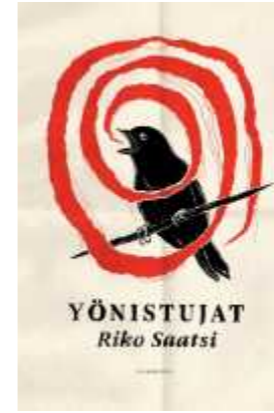
Tämän ajatuksen tietysti Uudenmaan Kirjoittajat vahvistaa – onhan Kyösti myös yhdistyksemme jäsen.

Jämsän Koskenpäällä syntynyt, Imatralta suojatyökeskuksen työnjohtajana toiminut ja nyt eläkeläisenä Nurmijärvellä asuva Kyösti Mäkinen on menestynyt ja voittanut useissa kirjoituskilpailuissa.

Hänen lyhyissä yhteiskuntaa, ihmistä ja arkea käsittelevissä terävissä havainnoissaan yhdistyy usein huumori ja vakavuus. Kyöstille tunnusomaisista teemoja ovat terävät yhteiskunnalliset huomiot, arkielämän ristiriidat ja lempeä, paikoin musta huumori.

Eija Tuomela-Lehti

Matkalla karjalaisista suomalaisiksi

Riko Saatsi
Yönistujat
Gummerus, 2025
191 sivua

Perhe on lähtenyt evakkoon Suomeen kuuluneesta Raja-Karjalasta, Suistamol- ta. He joutuvat pakenemaan Etelä-Pohjanmaalle talvisodan alta ja jatkosodan jälkeen Nurmekseen, Pohjois-Karjalaan.

Suistamolille jäivät oma tila, karjalan kieli ja kulttuuri. Evakkojen piti sopeutua suomenkieliseksi luterilaisten keskuuteen. Oman vainajan sai haudata luterilaiseen hautausmaahan, ja siuna-

uksen hoiti luterilainen pappi, koska ortodoksista ei saatu paikalle.

Romaanin kertoja on Nasti, perheen äiti, joka kertoo heidän vaiheistaan.

Kun anoppi Tatjana menehtyy, järjestetään ruumiinvalvojaiset. Vainaja muistetaan ja jätetään hyvästejä. Oma perhe ja muita yönistujia viettää yön vainajan seurana. Yön yli syödään, veisataan ja rukoillaan. Kuulumisia vaihdetaan.

Karjalan kieli on suomen läheisin sukukieli. Sitä ei pidä sekoittaa suomen kielen kaakkoismurteisiin eikä savokarjalaan. Kirjoitettuna siitä melkein saa selvän, vaikka ei olisi sitä opiskellutkaan, vai mitä: ”Mie olen ylen huono nyt niidä pagizemah. En sua niidä ni kaikin muistua, ihan, mil- leh ne pidäis. Mie olen tovestah nygöin ylen huono. Ei mius ole pagiz- zijaks.”

Noin kirja alkaa, kun Nasti viettää vanhuuttaan Joensuussa hoivakodissa tai sairaalassa vuonna 1991, jolloin neljäkymmentä vuotta on kulunut kirjan tarinan alusta. Romaani on muuten suomenkielinen, mitä nyt joi- takin virkkeitä pagiztaan karjalaksi, ja joidenkin lukujen vaihteessa vanha Nasti muistelee omalla kielellään.

kuuletko polun?

Pirkko Kärnä
kuulen polun
runoja
Kesuura Oy 2025
78 sivua

Jäsenemme Pirkko Kärnä on Uudenmaan Kirjoittajien pisimmälle opiskel- leita jäseniä. Hän on väitellyt v. 2009 filosofian tohtoriksi yliopiston vai- keimmassa aineessa, fysiikassa, fysiikan opetusoppia käsittelevällä väitös- kirjallaan.

kuulen polun on Pirkan kolmas kaunokirjallinen teos. Aiemmat ovat runokokoelmat *Kuka pelkää mustaa* (Kuvitar 2012) ja *Kotona laiturilla* (Mediapinta Suomi 100 v. 2017).

kuulen polun (Kesuura Oy, 2025) sisältää luonnon- ja tunnelmarunouta. Teoksen syntymistä ovat edesaut- taneet myös kirjoittajaohjaaja Tommi Parkko sparrauskurssilaisineen.

Teoksen luoma yleisvaikutelma on eheä, rikkeetön. Eksaktin tieteen edus- taja voi ilmaista luontosuhdettaan ja tunnelmiaan tavalla, joka on suoraan vastakkaista kaikkialta tulvivalle ”ac- tionille”.

Kirja ei myöskään kiistele tai väitte- le kenenkään kanssa, vaan on yksin- kertaisesti oman luontosuhteen tilitys- tä. Luontoa ja lyriikkaa rakastavalle lukijalle se on helppolukuinen, sillä se ei ole vaikeatajuinen tai liian lavea.

Totta kyllä, yksittäinen runolippo- nen ei voi maailmaa tehdä paljoakaan luontoystävällisemmäksi, mutta se on silti myönteinen poikkeus liian sen- saatiohakuissa julkisuudessa.

On tärkeää, että tätäkin kirjaa mark-

Vieli kielestä: Suistamolalla puhuttiin eteläkarjalaa. Sitä puhuivat myös 1600- luvulla Moskovan lähelle Tveriin muuttaneet heimoveljet – ja puhuvat vieläkin, mutta omaan suuntaan kehity- tyneellä tavalla.

Romaanin lopussa, noin vuorokau- den kuluttua Tatjanan kuolemasta, hänet haudataan vieraalla nimellä, joka sointuu suomalaiseen ympäristöön paremmin. Se kuvaa karjalaisten koke- man muutoksen merkitystä. Siihen huipentuu vanhan elämän ja uuteen sopeutumisen jännite, mikä vetää rai- loa perheen sisälle.

Riko Saatsi kirjoittaa tiiviisti. Ihmis- ten ominaisuudet piirtyvät esiin taustasta kukin tavallaan. Lyhyeen mittaan sisältyy runsaasti tapahtumia. Ne ovat päältä arkisia havaintoja, mutta kan- tavat sisällään syviä tunteita. Helpointa ei ole vainajan pojalla, jonka nimi kääntyy Feodorista Heikiksi vasten hänen tahtoaan. Saatsin virkkeet ovat lyhyitä ja toteavia. Niitä pitkin lukija astelee sisään tarinan maailmaan. Se käy sujuvasti.

Jorma Hyvönen

kinoidaan tarjoamalla yrityksille, jot- ka välittävät kirjoja maamme kirjastoile. Näitä ovat Booky.fi (entinen BTJ Kirjastopalvelu Oy) sekä Storia Oy (entinen Kirjavälitys Oy). Kun kirja pääsee niiden listoille, niin kirjastot löytävät sen ja toivottavasti ostavat sen kokoelmiinsa. Muussa tapaukses- sa sen menekki voi jäädä vaatimatto- maksi, mikä olisi vahinko.

Riku Räihä

Kustantajalta:

Kaikki kustantamot, niin suuret kuin pienetkin, lähettävät tiedot jul- kaisemistaan kirjoista yllä maini- tuille kirjattukuliikkeille. Ne välit- tävät tiedot kirjastoille, kirjakaupoil- le sekä verkkokirjakaupoille.

Suurin osa kirjoista ostetaan nyt verkosta. Valitettavasti painettujen kirjojen ostaminen on vähentynyt. Se koskee myös kirjastoja.

Lukijoiden kannalta hieno kau- kolainamahdollisuus mistä tahan- sa kirjastosta on huono kustanta- jan kannalta. Sillä jos jossain kir- jastossa on kirja, silloin se on jo jokaisessa kirjastossa.

Eija Tuomela-Lehti
kustantaja

Vielä elää isättömien sukupolvi

Esko Tulusto sai ensimmäinen runo-koelmansa valmiiksi lukiolaisena 1960-luvun alkuvuosina. Kirjoittamisessaan hän ei ollut yksin. Vahva tukija oli lukion äidinkielen opettaja Telleruo Turtiainen (Koivunoro), joka oli lähettänyt runoja ”Helsinkiin suureen kustannusyhtiöön”. Sen tuloksena myös nuori runoilijanalku sai kutsun Helsinkiin. Matka oli menestys, ja kustantaja halusi julkaista runot *Isättömien sukupolvi* -nimisenä kokoelmana. Mutta useampien runoilijasta riippumattomien vaiheiden jälkeen esikoisteos jäi julkaisematta.

Tulusto jatkoi määrätietoisesti kirjoittamista. Aavistuksen varttuneempaan hän valitsi kuitenkin fiktion sijaan toisen ilmaisuväylän: tutkinto ja toimittajaksi. Tekstiä, juttuja ja proosaa ilmestyi, mutta runot saivat odottaa.

Vasta ilmestyneen *Isättömien sukupolvi*. *Runoja 1957–1966* -kokoelman prologissa Tulusto kertoo lyhyesti, miksi ja mitä runoilijalle yli kuuden vuosikymmenen välisenä aikana tapahtui.

Ensin oli tuho: ”teatraalisesti” nuori mies poltti valmiin kokoelman. Navetan takana paloi pääosa eri laatikoissa olleista runoista sekä puolivalmis romaanikäsitelmä. Kävi kuin kokoelman runossa *Puhumattomana palannut*, joka kertoi ”sodasta puhumattomana” palanneesta, navetan taka-

na itsensä ampuneesta.

Mistä tuhkan emmeistä nyt julkaistu *Isättömien sukupolvi* on sitten siinnyt?

Viimeistelty 60-luvun versio paloi, mutta lapsuudenkodin pahvilaatikoihin oli jäänyt luonnoksia ja versioita. Niistä Tulusto on valikoinut tekstejä, jotka heijastavat tapahtuneen yhteiskunnallisen muutoksen: ”Matkahuollon baarissa” syntyneet runot avavat kahdella tavalla poikkeuksellisen, autenttisen karun kuvan katoavaan maaseutu-Suomeen ja tähän päivään.

Oli aika, jolloin sotasukupolvi yritti unohtaa kättensä jälkiä, löytää menetettyä ihmisyyttä ja elämää. Lapset, erityisesti vuoden 1945 jälkeiset suuret ikäluokat, perivät taakan: heillä oli elävä, kuollut tai kuolleena elävä isänmaan pelastaja. Heidät kirjan nimi *Isättömien sukupolvi* kätkee sisäänsä.

Toinen ulottuvuus on tämän päivän Tuluston ratkaisu kertoa runojen syntytarina, niiden kehittyminen ja kirjailijanalun halu kokeilla ja etsiä. Nuori Tulusto oli ”50/60-lukujen” muutokokeilija, ja ajankuva, mistä runot kertovat, oli ”talonpojan tappolinjan” seurauksena korahdellut pientilavaltainen tasavalta: maaseutu tyhjentyi kaupunkien ja työhön Ruotsin tehtaisiin, telakoille ja kaikkialle, missä oli tarvetta työtä pelkäämättömistä nuorista.

Huolella ja tyyliä toteutettu *Isät-*

Esko Tulusto
Isättömien sukupolvi
Kulttuurivihkot 2025
93 sivua

tömien sukupolvi toimii samantyyppisenä käytännön oppaana kuin Vladimir Majakovskin essee *Kuinka säkeitä valmistetaan* (kokoelmassa *Pilvi housuissa*). Esseen on suomentanut Elsa Triolet’n ranskannoksen pohjalta Tuomas Anhava, Tammi 1959).

Tällaisessa lyhyessä esittelyssä lieene sallittua pelkistää: Tuluston runot eivät ole hetkellisiä leimahduksia palavan sielun uumenista, vaan ne ovat syntyneet pohdinnan, etsinnän ja päättelyn tuloksena. Ne voivat kasvaa myös kauhukuvaksi, dystopiaksi. Teoksen päättävän *Niin monta kyyttä* -runon viimeinen säe elää useaan suuntaan: ”*Sillä niin monissa kama-reissa kasvaa / nyt monta kyyttä pelottavaa*”.

Pentti Peltoniemi

Matilda Varjo julkaisi novellikokoelmansa netissä

Matilda Varjo
Olet saapunut määränpäähäsi
novelleja
BoD 2026
Sivuja 146

Matilda Varjo julkaisi esikoisnovellikokoelmansa *Olet saapunut määränpäähäsi* (BoD 2026) helmikuussa etänä Teamsissa, netissä. Paikalla oli liki 40 kuuntelijaa.

Matilda Varjo kirjoittaa etupäässä lyhytproosaa ja novelleja.

Kokoelma sisältää 16 novellia, joissa arki notkahtaa pois paikoiltaan. Novellien aiheita ovat mm. työelämä, perhesuhteet, kosto, suru, yhteiskunnalliset ilmiöt. Kristiinan sisustusvimmakohtausta saa talonmiehen oksentamaan, Marja-Leenan postiluukusta tipahtaa pelottavaa postia, rouva Mielonen nautiskelee onnettomuuksista, ja Anastasian ainutkertainen ääritaideteos tärisyttää museonjohtajaa.

Kirja lukupiirityöskentelyyn

Olet saapunut määränpäähäsi -novellikokoelmaa voi hyödyntää myös lukupiirityöskentelyssä. Novellit ja lyhytproosa toimivat lukupiirissä hyvin: yksittäisen tekstin voi sovitusti lukea etukäteen tai vaihtoehtoisesti vasta paikan päällä, jolloin keskustelu syntyy tuoreesta lukukokemuksesta.

ta.

Lyhytproosan lukeminen on usein kuin runon lukemista: se ei aukea ahmimalla, vaan malttamalla ja maistelemalla.

– Lukupiirityöskentelyn tueksi olen koonnut blogisivustolleni (IG: @matildavarjo <https://kirjoittimatildavarjo.blogspot.com>) kysymyksiä, jotka tarjoavat valmiita avauksia keskusteluun sekä näkökulmia teemoihin, rakentamiseen ja kieleen. Kysymykset ovat vapaasti käytettävissä, kertoo Matilda.

Matilda lupaa mielellään vierailu lukupiireissä kertomassa kirjasta, sen taustoista ja kirjoittamisesta joko etäyhteyksin tai paikan päälle.

Terhi Lavonen

Arvostelukappale: lehdisto@bod.fi
Pdf-tiedosto kirja-arviointiin: matilda.varjo@gmail.com

Pientä pilkunviilausta

Trailereita, tiisereitä

Sana elokuva täyttää sata vuotta 2027. Sen kehittänyt suomalais-ugrilaisen kielitieteen professori Artturi Kannisto. Myös *valkea kangas* sai Kanniston ehdotuksesta muodon *valkokangas*. Malliksi hän oli ottanut vastaavanlaiset, jo käytössä olleet yhdyssanat *valokuva* ja *elohopea*. Ennen tätä uudissanaa puhuttiin *elävistä kuvista*; se on käännöslaina ruotsista *levande bilder*. Myöhemmin siitä kehitettiin slangiin sana *leffa* ja edelleen *levari* ja *leffateatteri*.

Kanniston lanseeraama oivallinen uudissana elokuva yleistyi nopeasti käyttöön, ja samalla lainasanat *kino*, *bio* ja *cinema* merkityksessä ’elokuva’ jäivät varjoon. Sanalla *filmi* on merkitys ’elokuva’, mutta myös paljon muita kuvaan liittyviä merkityksiä (alkuaan ’valoherkkä kalvo’). Kreikasta ranskan ja saksan kautta kulkeutunut lainasana *kino* esiintyy suomessa lähinnä vain elokuvateattereiden nimissä: *Kino Laika*, *Kino Engel*, *Kinopalatsi*, samoin *bio* ja *cinema*: *BioRex*, *Bio-Bio*, *Cinema Orion*.

Katsojia houkuttelevat elokuvien pariin mainonnalla. Syntyi esittelyfilmi, traileri. Ensimmäinen traileri nähtiin jo vuonna 1913, ja se tapahtui Yhdysvalloissa. Traileri määritteli lyhytkestoiseksi kokoelmaksi elokuvan tai tv-sarjan kohtauksia. Siis mainokseksi elokuvateattereihin tai televisioon tulossa olevasta elokuvasta. Traileriin sisältyy informaatiota: elokuvan nimi, yleiskuva juonesta ja tietoja esiintyjistä. Trailerin tarkoitus on nostattaa katsojan mielenkiinto, saada katsoja vakuuttumaan, että elokuva kannattaa katsoa.

Lieneekö traileri koettu liian pitkäksi, kun sen rinnalle syntyi erityisesti televisioon lyhyempi mainosfilmi, *tiiseri* (tai *teaseri*). Sana on mukautettu suomeen englannin sanasta *teaser*

’kiusoittelija, hännääjä’. Se on usein vain vajaan minuutin kestävä uteliaisuutta herättävä hehkutus, tunnelmapala. Tiiserin ei kuulu paljastaa juontaa. Lausekin voi siinä jäädä kesken. Kaaosta ja vehkeilyä singahtelee silmille ja nimekkäitä esiintyjä vilahdelee. Usein televisiossa tiisereitä tulee tauotta monta peräkkäin, mikä on omiaan häkeltämään ja myös ärsyttämään katsojaa, varsinkin kun samalla olisi ehdittävä lukea kuvan päällä poukkoileva informaatio. Tiiserille on ehdotettu suomennoksia ’houkutin, koukutin, hännäys, syötti’.

Tiiserillä – kiusoitteluvideolla – hehkutetaan tulevaa filmiä jo sen tuotantovaiheessa, kun taas traileri koostetaan yleensä valmiista filmistä. Tiiseri on maistiaisen tai kurkistus tulevaan, traileri tiivistelmä tai kooste tulevasta. Tähän yhteyteen kuuluu myös lyhyt videopätkä, *klippi*, paras kohtaus esimerkiksi sarjafilmin jaksosta, katkelma tai ote sen valmiista sisällöstä.

Samankaltaista kuvamainontaa kuin

trailerin ja tiiserin edustaa myös *promo* (englannin *promotion* ’markkinointi, edistäminen’). Promolla mainostetaan ja markkinoidaan, sen tarkoituksena on edistää tuotteen tai palvelun tunnettua, näkyvyyttä ja myyntiä. Usein kyseessä on brändäykseen liittyvä, määrääjain toistuva esittelyvideo, jolla myyntikampanjaa tehostetaan. Promot leviävät tehokkaasti sosiaalisen median kautta. Onko sitten kyseessä mainos, ilmoitus vai kuluttajavalistusta, jää usein melko epäselväksi.

Tiisereistä puhuttiin mainonnan parissa jo 1980-luvulla, kun yritysten, tuotteiden tai brändin tunnuskuvoista, *logoista*, luotiin mainoksia, joista ei itse tuote tai mainostaja paljastunut. Kuvassa vilahdaa vain osa logoa, esimerkiksi kirjain tai pari firman nimestä. Helsingin Sanomien mainoksessa esiintyy usein pelkkä *ng* tai vain kulma *g*-kirjaimesta. Kirjaintorson oletetaan ohjaavan lukijaa/katsojaa tutun brändifontin kautta itse lehden tunnistamiseen. Vastaavanlainen logosta irrotettu *ng* nähtiin aiemmin Viking Linenkin mainoksessa. Mainostyyppi, jossa logoa paloittellaan, on hyvin suosittu. Taidegrafiikkaa vai hämäystä?

Vihjaaviin ja koukuttaviin tiiseriteksteihin törmäämme mainonnassa päivittäin: *lue lisää / pian kaupoissa / ole valmiina*. Mutta se on taas oma juttunsa se.

Paula Kokkonen

Kirjoituskehote

Tervetuloa Uudenmaan Kirjoittajat ry:n tarjoaman ilmaisen palvelun pariin! Kirjoituskehoteen toivon antavan sinulle pontta kirjoittamiseen. Uusi kirjoituskehote lähetetään sähköpostilla sen tilanneille seuraavan kerran 15. huhtikuuta 2026. Syyskaudella lähetykspäivät ovat 15.9., 15.10. ja 15.11. Voit tilata kirjoituskehoteen Ukirin sähköpostista uudenmaan@gmail.com. Mainitse viestissäsi ”Tilaan kirjoituskehoteen.” Julkaisemme kirjoituksia Eliaksessa tilanteen ja tilan mukaan.

Mikäli haluat jakaa kirjoituksesi kanssani, voit lähettää tekstisi minulle sähköpostiosoitteeseen: ulwelin@gmail.com

Terveisin
Ulla Welin
Uudenmaan Kirjoittajat ry
<http://www.ukir.fi>

Syksyn Eliaksen Kirjoitushaaste: Olemme astumassa kevääseen, mutta mietitään hetki syksyistä lokakuuta. Lokakuun pimeät varjot tuovat kynttilät parvekkeille. Unohtuneet sateenvarjot kertovat tarinoita isännistään ja emännistään, jotka ovat hylänneet heidät kuka mihinkin. Mitä Sinä kertoisit lokakuusta? Onko se sinulle synkkä, vai rauhoittava talveen valmistava? Jos haluat jakaa tarinasi kanssani niin lähetä se minulle: ulwelin@gmail.com

Ett gyllene minne

Juristen bad honom komma. De satt i samma styrelse och ville diskutera utställningsprojektet.

Han ringe på dörrklockan och hörde raska steg nalkas. Dörren öppnades av en man i officersuniform. Ja, nog var det juristen, militärdräkten gav äldre herrn en god hållning.

– Jag tjänstgjorde ju som justitieofficer. Stig in! Ett ungt geni besöker mitt hem! ivrade juristen hänvisande till vardagsrummet.

Juristen öppnade flaskan och lät korken smälla mot taket. Korken föll bakom soffan.

Champagnen var inte av billig sort. – Utställningen kommer i godan tid, sade juristen och ryckte så, att gradbeteckningarna glittrade på den artilleriröda kragen. – Jag rådslog nyss i Asien, fortsatte juristen och klunkade.

– Det visste jag inte.

– Vad skulle finländska tidningar veta! Läs *Le Monde!* Läs *Neue Zürcher Zeitung!* Där ser du mig med Indira Gandhi.

– Och utställningen? frågade han, när flaskan stod nästan tom.

– Skit med utställningen, nu ska vi ha roligt! Nå, det uppväxande släktet har problem. Men vi besegrar svårigheterna! Jag lejer dig till projektsekreterare.

Handskakningen var fast.

Juristen återvände från köket med en ny champagneflaska. Igen flög korken med en knall, denna gång rikoschetterande från en spegel.

– Man måste leva, kanske träffar jag flickor, sade juristen skålande. – Jag betalar dig rejält.

De hade suttit i två timmar.

– Nej, men kom! brast juristen ut. Han följde till ett mindre rum. Juristen drog ur byrålådan två stora tändstick-saskar.

– Ta stickor! skrattade denne. Askarna var nära att falla, ty han var inte förberedd till deras förbluffande tyngd.

– Öppna! påskyndade juristen. Där låg en djupgul guldtacka, liksom en bit av tvål. En likadan fanns också inne i den andra lådan.

– Det finns ju medel till ditt lön. Och till mig, om jag kikar efter flickor.

Han tänkte, att den äldre herrn kunde ens säga kvinnor eller damer.

Juristen gick efter flaskan, han hörde, hur en stol bullrade omkull.

– Här finns taxipengar, sade juristen oväntat. Han motsatte sig, men kände hur något stoppades i hans kavajkficka.

– Mina underordnade väntar inte på bussar!

På trottoaren granskade han fickorna och fann en 500 marks sedel. Han tog bussen.

Han anlände till kontoret, färdig att börja. Fru Salmquist hälsade och sen bara trummade på bordet med sina lackerade naglar. Hon steg upp och stängde mellandörren.

– Kanske borde jag inte berätta. Men du har kommit i god tro. Sidu, vicehäradshövdingen ligger på intensivavdelningen efter ett självmordsförsök.

Det tog timmar innan han förstod, att den meriterande arbetsuppgiften aldrig skulle besannas. Irritationen tävlade mot medlidandet.

Juristen tog avsked från styrelsen, men visade sig ännu vid årsmötet. De pratade en stund likt och olik. Efter ett år fick han höra, att juristen dött, av helt naturliga skäl.

Han berättade till sina vänner om guldtackorna. Några tyckte, att juristen varit löjlig, andra sade, att smaklös. Han tänkte, hur det hade gått, om han hade stulit tackorna. Hade juristen kommit ihåg dem? Om ja, vem hade man trott på, en duktig student eller en stofil i majorsdräkt?

När han blev äldre och lyckades inte balansera sin ekonomi, då dök tanken till minnet. Liksom vi inte pinas av det onda vi gjort, utan av saker som vi lämnat ogjorda.

Hannu Niklander

ja voin.

Koulun joulu- ja keväthuhissa äiti oli aina läsnä. Kaikista murheista huolimatta hän jaksoi olla hyvällä tuulella ja ilo ympäröi hänet ja kanssaolijat.

Meidän äidin juuret on Karjalassa – minä olen toisen polven karjalainen.

Katson ihaillen nuoria äitejä, jotka työntävät lastenvaunuja ja juttelevat pienokaisilleen. Minäkin rohkenen puhutella heitä ja katsella kirkassilmäisiä vauvoja ja lapsia. Siitä saa voimaa ja energiaa ja lämpimän tunteen sydämeen ja sieluun.

Kiitos kaikukoon kaikille äideille nyt – olette kodin sydän ja lämpö!

Eija Sandberg

Äiti

Äidissäni ei ollut mitään heikkoa. Hän oli fyysisesti vahva ja mieleltään vakaa.

Hän syntyi 1909 maanviljelijäperheeseen. Aamiaispöydässä istui kahdeksan veljeä ja heitä tyttöjä oli kolme. Pappa istui pöydän päässä. Hän oli pienikokoinen, mutta niin vahva, että kohotti hampaillaan jopa pöytää. Hän jakoi kaikille päivän tehtävät, ja ne tuli suorittaa mukisematta.

Mamma seisoi useimmiten hellan vieressä ja valvoi, että kaikki saivat riittävästi ruokaa.

Äiti sai käydä koulua kolme luokkaa. Oppi lukemaan ja kirjoittamaan. Enempää ei tytön tarvinnut osatakaan, sanoi pappa. Siispä äiti aloitti työt jo 11-vuotiaana. Sieltä hänen voimansa olivat peräisin.

Äiti meni naimisiin 23-vuotiaana samanikäisen miehen kanssa. Valokuvassa hänellä on jo moderni lyhyt laine-

kampaus, helmihampaat ja korkea povi. Isä rakastui häneen oikopäätä.

Ensimmäinen lapsi syntyi 1933, ennen sotia, minä synnyin sodan aikana 1940 ja nuorin 1948 sodan jälkeen. Meillä sisaruksilla oli isot ikäerot joutuen maan tilanteesta.

Asuimme sodan syttyessä jo Helsingissä, ja kun ruoka alkoi loppua, päätti äiti lähettää minut ja vanhemman sisareni Ruotsiin turvaan.

Äiti itse meni ruumisarkkuvastaaseen töihin, isä oli rintamalla.

Äidin luonne oli jyrkkä. Kun hän päätti jotain, se pysyi niin hyvässä kuin pahassa. Jossain elämänsä vaiheessa hän pudotti painoa 40 kiloa ja piti saman 60 kilon painon aina 90-vuotiaaksi.

Mutta jos joku henkilö tai asia ei ollut hänelle mieleen, hän pyyhki almanakasta nimen yli.

Äiti halusi olla kuin isänsä eli poma tai mieluummin keisari. Isälläni ei ollut siihen paljon sanomista. Hän oli lempeäluontoinen ja iloinen vitsinkertoja.

Äitini ja isäni tulivat kohtalaisesti toimeen keskenään. Äiti teki ruoat arkisin ja isä viikonloppuisin.

Ajan oloon äidin määrääly kävi sisarilleni taakaksi, ja he pakenivat parikymppisinä ulkomaille ja jäivät sille tielleen. Jostain syystä äiti sieti minua ja jäin kotimaahan.

Vanhempina äidistäni tuli joustavampi ja hän nautti mummona olosta. Lapsieni kanssa hän leikki ja hoiti heitä.

Äiti ei vanhanakaan sietänyt myöhästelijöitä, valittelijoita eikä laiskoja. Hänellä oli sanonta heitä varten: ”Niin mitättömiä, että heillä voi pyyhkiä vaikka pöydän”.

Äiti oli kuitenkin perheeni apuna aina 85-vuotiaaksi. Viisi viimeistä vuotta hän vietti hoitokodissa, mutta vihasi siellä oloaan. Pyysi tuomaan lääketettä, jolla saisi itsensä hengiltä.

Ehdotin silloin bensa-aseman kuppilaan menoa. Kahvi ja pulla nostivat nopeasti mielialaa ja äiti unohti pyyntönsä.

Seija Eklund

Äidin lähtö

Esipuhe: Tämä on tarina puolimustalaispojasta, joka vähin eväin varustettuna käänsi puutteet voitoksi. Palasi lopuksi lähtöpisteeseen opin saaneena. Se oppi olisi saanut olla saamatta. Hän saavutti määränpänsä ja ymmärsi, ettei sitä ole. Elämän virtaa ei voi padota.

Synnyin vahingossa maalaissau-nassa mustuneiden lauteiden ka-jossa. En silloin tiennyt olevani enemmän kuin ei-toivottu. Jos biologinen äitini ei olisi antanut halujensa viedä, ei parkaisuani olisi kuulunut. Tänne oli kuitenkin jää-tävä katselemaan maailmaa.

Elämässä oli silloin vain yksi tulevaisuus Se oli äidin syli, johon öisin sain kietoutua. Vieläkin muistan äidin selän. Se oli kaunis. Se oli toteemi, johon ennen unta sain kietoutua. Ehkä kuitenkin jo silloin

vaistosin äidin lähdön väistämättömäksi.

Äiti oli lähdössä uuden miehen luokse. Mies oli Karjalan evakkoja ja asui lähes naapurissa. Lähdön hetkellä äiti antoi neuvoja ja muka lohdutti: ”Älä nyt poraa iso poika. Se ei auta. Äiti lähtee.”

Vaatekomeron suojaan itkun keskele kuljin äidin sanovan, että mamma huolehtii. Oikeassa olikin. Mamma huolehti. Mamma oli se lamppu, joka valaisi, johon saattoi uskoa.

Komerossa istui pieni poika ja itki suuria kyyneleitä.

Äiti lähti. Pian hän katosi navetan taakse vielä taakseen vilkuillen.

”Älä lähde!” huudan, mutta se ei auta enää. Se on viimeinen kerta, kun näen äidin.

Se oli kuuma kesä. Keto peittyi kuskista. Lehmätkin ottivat osaa ikävää-

ni. Ammuivat yhdestä suusta. Nokkosetkin vihoissaan. Ei edes yhtään neliapilaa.

Suuntasin askeleeni tien viereen maitokopin viereiselle itkukivelleni. Kivi kastui kyynelistä. Istuin kauan katsellen äidin perään. Juoksinkin vähän matkaa, mutta mieleissäni totesin, että en ollut hänelle sovelias, mustalaisäpärä.

Mamma tulee. Silittää päätä, lohduttaa. Antaa esiliinan kätköistä tuoretta pullaa. Halaa ja lohduttaa. Silloin päätän, että hän on se ainoa oikea äiti.

En muista, että olisin muulloin valuttanut niin paljon kyyneleitä. Vain mamman hautajaisissa.

Keijo Wääri

Kaunein sana:

ÄITI

Minulle äiti on niin kaunis sana, että kyneleet valuvat pitkin poskia, kun häntä ajattelen. Pian tulee kaksi vuotta, kun hän nukkui ikiuneen. Sain koskettaa sileää, viileää poskea viimeisen kerran huhtikuussa 2024.

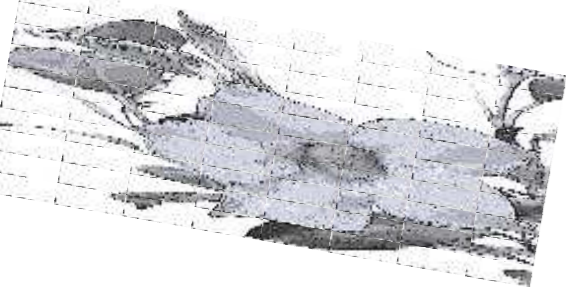
Äiti elää, muisto elää.

Hän elää minussa vahvana.

17-vuotiaana jouduin auto-onnettomuuteen – lähes menetin henkeni. Äiti jaksoi tulla Helsingin Kirurgiseen sairaalaan minun luokseni monta kertaa

sinä puolentoista kuukauden aikana, jolloin sairaalan valkeat seinät ympäröivät minut. Tunnen vieläkin äidin katseen ja kosketuksen.

Seitsemän lapsen äidillä oli aina kädet täynnä työtä. Pyykit, siivous, ruoanlaitto, marjastus, sienestys, kauppareissut. Kesällä heinäalkoot, perunatalkoot, mamman karjan lypsäminen aamuin illoin, jotta perhe sai maidon

Noita-akka valtasi talon

Pihapiiristä vähän kauempana oli autiomökki, jossa perheemme asui sen aikaa kunnes päätalo valmistui. Pieni punainen tupa, jota eräänä alkukesän kauniina aamuna isä lähti tarkistamaan: pitäisikö mökkiä remontoida vai purkaa. Lähdin mukaan, kuten usein seurasin isää kuin hai laivaa. Olin alle kouluikäinen. Kun tulimme pihaan, eteisen ovi aukesi ja pihalle astui laiha vanha nainen, jonka lapsen mielelläni luokittelin satukirjojen noita-akaksi. Siis noita-akkojako oli oikeasti olemassa? Ilmeisesti oli.

– Mie kortteeraa nyt täs, noita-akka sanoi.

Isä piti pitkän selostuksen, ettei talo ollut asumiskelpoinen sellaisenaan, vaan se oli joko remontoitava asumiskuntoon tai vielä parempi vaihtoehto hänestä oli purkaa talo.

– Olkoo mikä on, mie asu nyt täs, noita-akka sanoi miltei vihaisesti.

Isä arvuutteli, olisiko naiselle jotain muuta asumisvaihtoehtoa. Sukulaisia, vanhainkoti tai jotain muuta, mutta nainen pysyi kannassaan. Ilmoitti, ettei muuta yhtään mihinkään. Lopulta isä totesi, että minkäs tälle sitten mahtaa. Täytyy ryhtyä remontoimaan taloa, parannettava lämpöeristeitä ja katsottava, että hella ja hormi on kunnossa ja paloturvallinen.

Noita-akka meni takaisin mökkiin ja me lähdimme kotiin.

Seuraavan turpakäräjän isä joutui käymään äidin kanssa. Äiti ilmoitti ykskantaan, että ei tule mitään. Vanhasta ihmisestä on huolehdittava ja hoidettava, eikä hän siihen ryhdy. Hänellä on omasta takaa työtä yli tarpeen.

– Jos muori siihen jää, hoitakoon Tarja hänet. On joutilas, kun ei ole vielä koulusakaan. Muut lapset käyvät koulua.

Se oli sitten päätetty. Isä ei antanut siinä periksi, että noita-akka olisi ajettu pois mökistä ja äiti ei antanut siinä periksi, että hän ei osallistu pienellä tikullakaan koko asiaan.

Kun ensimmäisen kerran menin mökille auttamaan vanhaa ihmistä, sydän hakkasi niin, että oli nousta kurkkuun. Pelkäsin noita-akkaa, jos vaikka loihitti minut sammakoksi tai mitä tahansa. Keittää taikalielessä ja syö suuhunsa. Minulla oli vilkas mielikuvitus eikä taivaskaan ollut siinä

asiassa rajana.

Koputin oveen ja astuin sisään.

– Mitä sie tääl tiet, noita-akka kysyi.

– Tulin auttamaan, kun äiti käski, vastasin.

– Alaha sit laasta lattiaa, noita-akka osoitti sormellaan siihen suuntaan missä harja ja rikkakihveli olivat.

Lakaisin lattian nopeasti. Ajattelin, että pääsen pian pois. Erehdyin.

– Ossaat sie kiruttaa, noita-akka kysyi.

– Ossaan, vastasin vaikken tiennyt mitä kiruttaminen tarkoitti.

– Määhä sit pöyvä ääree, käy istumaa ja alaha kiruttaa kauppalappuu, noita-akka sanoi.

Istuin tuoliin. Pöydällä oli paperin palanen ja kosmoskynä.

– Kohvii, sokurii...., luetteli noita-akka kauppalapulle ja lopuksi vielä lisäsi:

– Nii ja seksii.

Kirjoitin seksii tietämättä, mitä se mahtoi olla. En uskaltanut kysyä, joten päätin antaa kauppalapun kauppiaalle, mutta päätinkin kysyä äidiltä, mitä tuo seksii on.

Noita-akka antoi pienistä nahkapalasis-ta ommellun kauppakassin, kaivoi mustasta kukkarosta rahaa ja laittoi ne kassiin sekä kauppalapun.

– Käy joutuin, älä jää lorvehtimmaa äläkä osta mittää muuta, mitä lapus on, noita-akka luetteli.

Ensin menin äidin luokse kysymään, mitä tää seksii on. Äidin silmien ilmeestä näin, että häntä olisi naurattanut, mutta pokka piti ja hän selosti:

– Marie-keksejä. Naisen etunimi on Maria ja siitä hän on tarkka, koska Jeesuksen äidinkin nimi oli Maria, mutta Mariksi tuota sanotaan.

Kauppaan kävellessäni mietin, josko Jeesuksen äitikin kiroili niin paljon kuin tämä toinen Maria pilkkoessaan ja sahatessaan metsästä keräämiään puita. Hän samoili niitä hamuamassa köyden kanssa. Sitoin nipuksi ja heitti narun olalleen ja kanto selässään poltettavaksi kelpaavat oksat ja isommatkin rangat.

Niin vuodet vierivät. Siivosin mökkiä, kävin kaupassa, saunotin Marin ja silloin tällöin laulelin hänelle hänen pyytämiään virsiä. Soittelin harmonikkaa ja esitin hä-

nelle jonkun kappaleen, mutta sen hän vihaisena kielsi. Oikein raivostui. Sen jälkeen en yrittänytkään esiintyä hänelle soittoniekkana. Tarkoitukseni oli ilahduttaa, mutta väärin meni.

Mitään palkkaa avustamisesta hän ei maksanut sen enempää kuin vuokraa mökissä asumisesta

Yhtenä jouluna hän antoi kerraston joululahjaksi. Kerrasto oli kaunis ja pidin siitä tosi paljon.

Tuli synkeän syksyinen loka-marraskuun vaihde. Olin jo unten mailla kun heräsin äkkisti. Ihan kuin joku olisi sanonut: mene Marin mökille. Loikkasin sängystä ylös, työnsin paljaat jalat saappaisiin ja pelkkä yöpaita päällä pinkaisin ulos pimeään ja sateeseen ja suuntasin mökille. Tulessani mökille näin jo kauempaa, että tuvassa oli valo ja että Mari seisoi ikkunan edessä olevan painavan senkin vieressä. Menin aivan ikkunan lähelle ja katsoimme toisiamme silmiin. Marin silmät olivat sysimustat ja hän puristi rystyset valkoisina senkin kannen laitaa. Samassa Mari alkoi kaatua taaksepäin ja senkki mukana.

Lähdin juoksemaan hengen hädässä päätalolle ja suoraan vanhempien makuuhuoneeseen.

– Tulkaa äkkiä, Mari kaatui, huusin hengästyneenä.

– Mistä sinä sen tiedät, isä kysyi.

– Olin siellä äsken, ikkunasta näin, vastasin.

Vanhemmat pukivat verkkaisesti vaatteen päälleen ja lähtivät Marin mökille. Minä lähdin heidän perässään. Eivät kieltäneet. Kun tulimme mökille, äiti meni sisälle isä perässään.

– Älä tule, tilanne on sellainen, isä sanoi minulle.

Kun vanhemmat olivat menneet tupaan, menin tuvan auki olevalle ovelle katsomaan ja kuulin miten Marin hengitys korisi.

– Kuolinkorina, isä sanoi.

Niin siinä kävi. Olihan Mari jo ysikympinen, mutta kovin oli tarmokas loppuun saakka eikä kovin paljon apua tarvinnut elämänsä pyörittämiseen. Vaikka olinkin niin sanottua lapsityövoimaa, en mistään hinnasta vaihtaisi tätä kokemusta. Auttaessani Maria tunsin itseni tarpeelliseksi ja tärkeäksikin.

Tarja Sahramaa

Jälkiruokaa Forssan murteella

Meillä Vorssassa on tapana syödä jälkiruoka vasta ehtoon esillä. Sillai juur kymppiutisten jälkeen. Eilen ehtoosta tein suosikki-jälkeisen. Se oli mukailtu Mustikka-mämmi-Pavlova.

Resepti on tämmönen: Vatkataan valkuaisia ja sokeria sekasin, niin et sitä ei saa ennää irti kulhosta edes kirveellä tai lusikalla. Sekkaan pannaan vähä tärkkelystä ja etikkaa.

Sit vatkataan gretaa ja siirappia jos siltä tunuu. Lopuks rykästään uuniin koko komeus. Vähän mustikkaa päälle ja se on siinä. Uuni täysille 10 minuuttia. Ja naatitaan.

Kun ehtooeineet on nautittu, pannaan kimpasa mahan viereen maata molemmat. Tällätään valot sammuksiin. Ei ennää juur mittään puhuta. Ol-

laan vaan pitkänääs ja odotella nukkumattia.

Pimnee huane tekkee ihmisestä rehellisen. Kun ei nää toista kunnolla, ei tartte teeskennellä. Joskus tärke ihminen sanoo jottain, mikä ossuu. Ei runollista, vaan totta. Sellasen lauseen, että jälkiruoka jää syömättä ja lusikka pöytään. Onneks mää nukun jo, enkä ole kuulevinnaas.

Aamulla se tärke ihminen sanoo lopulta sen, mitä en kuullut tai en ollu kuulevinnaas. Se olis pitäny sanoo jo vuosia sitten. Se oli sellanen lause, jonka jälkeen ymmärrän miks jälkiruoka jäi syömättä. Se oli pakko rekisteröirä.

”Ai, että toinen miäs, ikäänkuin varamiäs”, sanoin. ”Koskas aiot ryy-

Antonio Sanges,

Kirjasta *Distensione del destino* (Ensemble 2025)

Italian kielestä käänntänyt Mirka Keini

Tuntemattomia maita: vain menolippu

(alkuperäinen runo:

”Terre ignote: solo andata”)

Pyhien raunioiden nokisesta kaiusta, johon annoin levätä, kaukana uteliaan auringon katseesta, palasi nyt vaeltamaan, raatokorppi, jota veti puoleensa tuore, synkkä löyhykä. Lokakuu: kuoleman aika. Uupunut on kesä puut kukkivat viimeisiään, ihminen on varuillaan: hän kuulee äänen, työläs rispaantuminen hänen ikivanha kuitunsa. Hän jää katsomaan narsissien putoamista. Häntä ei vedä puoleensa raunioiden kaiku, joka on on hänen sisällään. On aaltojen vuoro: yhä jylinää epätoivon sirpaleet pirstaleina haaksirikkoutuvat tuhoisasti. Ne murtuvat jälleen. Ja ihminen on luoto. Mutta eroosio on hidas ja pitkä.

kylmän kolkko lumisokeus maria kallio itkee, kun patologi työkaveri on tapettu, koivu anu wang ursula, se 180 cm pitkä hopeahameessa tissit tyrkyllä ja huulet valehtelee, että häntä on koivu ja tähti finlandia ahdistellut poliisikoulussa ja sorilla iänikuinen ullan villamyssy, hyssy ja tappava pakkänen, käydään talvisotaa hullu trump on siepannut venezuelan presidentin ja saanut rauhanpalkinnon, kahjuja riittää ömeriköissä

ilmapiiri pilattu israelissa, gazassa tapettu miljoona lasta turhaan, aikuiset palaneet yökerhossa luxus samppakaljan takia, vittu kun on pitkä aamu, olkoot kaikki sanat myrkyllisiä ja pakkasen panemia

Maija Ahlqvist

Elias 1/2026 21

kätä pois vai aiotko?”

Muija on hetken vaiti. Päästää porun. Sanoo, ettei lähre. Sit pannaan halaten ja määki pyyhkäsen silmäkulmia, vaikka en oikeesti porannu. Elämä on.

Vorssassa romantiikka on sitä, että joku istuu viäresä eikä lähre pois vaikka on pettäny.

Jälkiruokakin on taas suun mukasta ja semmosta, miltä elämä usein maistuu: vähän vanhalta, vähän katkeralta ja yllättävän rehelliseltä.

Kun lähremme kumpikin töihin, kukaan ei ole sanomasa, että mukavaa oli. Kumpikin miälessään tietää, että tämä hetki jää.

Vorssasa se riittää.

Keijo Wääri

Shahtii shahtii
kuka sitä vahtii
montako kulausta
ettei tule pulausta.

Taina Joutsen

AFORISMEJA

1. Elävä, vain isätön.
2. Tukehtunut, musta sirkkeli.
3. Kuuntelen, puuduttaa niin vitusti.
4. Älä tapa, mutta lyö kunnolla.
5. Syntymässä isätön. Kuollut jatkaa elämää?
6. Sirkkeli suoltaa mustaa kultaa.
7. Droonit tekevät kansanmurhaa. Kuolleita ei lasketa.
8. Sivistysvaltio tappaa koko ajan lisää.
9. Demokratiassa saa vihata vapaasti.
10. Demokratialla ei ole kotia.

Maija Ahlqvist

Pieni lintu

Metsän reunassa asuu lintu.
Latvassa kauneimmin laulaa,
serenadia toisille linnuille.

Kuka on tarpeeksi tärkeä,
jotta laulat hänelle?
Usein pohdin mitä mietit.
Miten lajini ei voi ymmärtää,
toisten jutuista paljon mitään.

Saila Finne

runo, jonka haluaisin kirjoittaa
kertoisi runosta, jonka haluaisin kirjoittaa.

jahas, mitäs nyt, kun toteutuskaan ei riitä?

Vilja Kerola

ÄITI

Elämäni ei ole ollut mikään kasvutarina. Enemmänkin sarja huonosti ajoitettuja räjähdysisiä, joiden jälkeen oli pakko todeta, että kyllä minusta vielä mies tulee, kunhan saan tilaa ja kunhan muut väistyvät.

Nöösinä sain fillarin. Se oli miesten pyörä, Pyrkijä nimeltään. Yritin aluksi ajaa rungon välistä. Ketuille meni. Kymmeniä kertoja kuukusin ja se oli siinä.

Koulussa osallistuin oppilaskunnan vaaleihin sloganilla ”Lupaam vähemmän, joten et voi pettyä”. Sain yhden äänen. Epäiltiin vilppiä, mutta lopulta todettiin, että ääni oli omani – sekin kai vahingossa annettu.

Romantiikan saralla aloitin klassisesti seurustelun. Vein tytön elokuviin. Valitsin elokuvan *Psyko*, koska siinä voi pitää kiinni kädestä. Anthony Perkins näytteli pääosaa.

22 Elias 1/2026

Kissimirrieni kaipaus

Olen saanut kissan kaupanpäälle talon oston jälkeen norjalainen metsäkissa – pitkäkarvainen sulotar Söpö

Hän asusti talossa puolitoista vuotta kunnes joutui kahden sadan metrin päähän toiseen kotiin

Ei hän siellä viihtynyt vaelsi takaisin, kurkisti terassille varovasti monta kertaa

Jatkoi käyntiä pari viikkoa maitokupin asetin valmiiksi nurkalle josko hän mieltäisi – maitoon

Karvainen harmaa jatkoi vaeltamistaan oliko arka ja onneton – niin ajattelin kunnes houkuttelin hänet sisätiloihin

Ikioma ensimmäinen kissani rouva sanoi linja-autossa minulle taitaa meidän kissa viihtyä teillä

Hymyilin ja nyökkäsin saat pitää sen rouva jatkoi olin onnellinen – sain ikioman kissan

Kahdeksantoista vuotta vietimme yhdessä kunnes tuli hetki luopua rakkaasta se oli tuskaa ja itkua

Liian raskasta – päätin ettei enää koskaan kissaa Kuitenkin jo vuoden kuluttua meillä oli Mayday Cherry mustavalkoinen rakas kissanpentu

Kaksikymmentä vuotta sain pitää häntä kunnes tuli hetki luopua rakkaasta se oli tuskaa ja itkua Ei enää repivää tuskaa ja menetystä päätin

Perheenjäsen – nukkui pois – eikä enää kolmatta tullut

Eija Sandberg

Kävi niin, että säikähdin ja jossain vaiheessa puristin tytön kättä niin, että suhde päättyi ensiapuun.

Kollina sain duunia silloisen hevosjalostuslaitoksen hehtaareilta heinänteossa. Yhdeltä seipäältä maksu oli penni. Seipäälle mahtui hevoskuormallinen.

Ladossa taatot vetivät kasan päällä posket lommolla Saimaata.

Vasta myöhemmin tajusin, että olin mannen hutilaukaus. Äiti lähti evakon mukaan.

Lähdin kultamaahan Ruotsiin. Nuoruus oli taputeltu. Vain muistot jäivät. Onneksi jäi kuitenkin vain hyviä. Ennen oli kaikki paremmin.

Tästä kaikesta kehkeytyi mies, joka myöhemmin meni naimisiin kuusi kertaa ja kirjoitti elämäkertansa.

Nuoruus oli minulle kasvukipujen aikaa. Tosin se kipu oli pääasiassa muilla.

Keijo Wääri

Hauraita luomuksia

Kun synnyimme galaksin reunamilla... ripustauduimme kaatuvaan aikaan ja tähdenlentoihin, jotka pakenivat kohtalooan ja majesteettillisten alkujen aurinkoon – henemme oli kasteen saanut.

Eriydyimme kuin kaaos, joka toistaa itseään väsymättä kuin joki, joka sekunti unohtaen suunnan itseään etsien.

Ja kun saavuimme, muotouduimme veden ja tulen ristiriidasta ja olimme kiinteitä kuin vierivät kivet ja tulimme tietoisiksi itsestämme... Pukeuduimme nimiimme kuin tatuointeihin tai hävittyjen taisteluiden mitaleihin.

Ja mielikuvituksemme savesta versoivat juuremme, ja lehvämme törmäsivät todellisuuden harmaaseen marmoritaivaaseen. Ja ällistyksemme rannalta löysimme puheen, emmekä ole vaienneet sen jälkeen.

Syleilimme toisiamme, ettemme putoaisi kauhun kuiluun ja lisäänyimme kuin joku olisi kopioinut nipun särkyneitä avaimia

ja huusimme, että kuulisimme itseämme tai että kaikamme kuulisi meitä, ja taistelimme keskenämme ja meidät surmattiin, sitten hiljaisuudessa... itkimme.

Uskoimme veteen, kun olimme janoissamme, tuleen, kun olimme kylmissämme, saveen, kun olimme eksyksissä, ja pelkoon, kun rakastimme ja vereen, kun meistä vuosi veri, ja uskoimme – kuin valon sokaisemat – leipään ja öljyyn

Yaseen Ghaleb
Suomentanut Jussi Seppälä

Keijo Wääri

Salakuljettajat

Kun salakuljettajat hymyilevät suolasta ja tupakasta tehdyin hampain, syttyvät yössä kumiveneet – sileinä kuin virkistävän oranssi valo, ja levottomina kuin raskas musta ilta.

Aalto saattaa niellä unohdetun vanhan unelman, ja sinisyys värjää meren silmät pelolla. Ja myöhästyneenä iltana palaavat siirtolaiset tavallisesti ruumiina.

Kun salakuljettajat hymyilevät, rajasta tulee hauras viiva, jonka yli kulkijat astuvat – heidän varjansa nimistään, hengityksensä satamien roiskeista, äänensä hukkuvien äänistä.

Pimeydessä he nauravat hiljaa, ja heidän askeleensa ovat raskaat uusien maiden kylmyydestä, tarinoiden alastomuudesta, vaikka vaatteet painavat, vaatteisiin takertuneesta kodin ja kardemumman tuoksusta, ja leivänpalasta, kuin muisto taskussa.

Kun salakuljettajat hymyilevät, muuttuvat veneet kelluviksi haudoiksi, väriseviksi loppujen kynnyksellä. Kahden aallon välissä putoaa lapsi, kahden maailman välissä katoaa ruumis, viimeiseen syleilyyn etäisyyden kanssa.

Kun salakuljettajat hymyilevät, pakolaiset huutavat: ”Elämme – tai kuolemme.”

Runo: Yaseen Ghaleb
Suomennos: Eva Salim

Tiaiset puhdistavat parveketta.
Äiti sanoi, ettei enää näe lintuja.

Kuu kulkee

Uupunut aurinko, oranssikajo hiuksissaan
viskaa vaivihkaa viestikapulan kuulle, joka
sieppaa sen lennosta, vilkaisee kalenteriinsa
purjehtii esiin horisontin suojasta.
Nousee järven ylle, tarkistaa asunsa
tokkuraisen veden haukotuksessa
hienosäätää kuunsiltaa.

Reitti on tuttu, vauhtinsa verkkainen.
Kuuntelee kaislikon kahinaa
piisamin iltamenoja ja yölintujen
äänenavauksia, hymähtää
nukkuvien sorsien uniasennolle:
toinen silmä puoliksi auki ja
nokka selkähöyhenien lämpimässä.

Taivaankaaren lakipisteessä
ihailee ylpeänä valtakuntaansa:
laskemattomia valoja leikkaamassa pimeää
ihmistiheikköjen vilskettä ja pauhua
laivojen valkearyöppyisiä vanoja.

Keväisinä aamuöinä kuulee miten
kalanpyytäjien moottorit pärähtävät kuorossa.
Kerran – aurinko kun nukkui pommiin – ehti
nähdä hopeakylkien kiiltelevän verkonsilmissä.

Riitta Komppa

Katu

*Olin joskus rakastunut tällä kadulla
muistan sen olon ja huuman
kadun jokaisella halkeamalla oli merkitys
kevyet askeleeni eivät kompuroineet
nyt rakkaus on poissa
ja kadun sivussa kioski
joka ei myy mitään mitä kaipaam*

Mikko Andelin

Kuva Eija Tuomela-Lehti

Kamppailu

*Ei olisi arvannut
että se hyökkäisi minua kohti
ei sitä koskaan osannut ajatella
ei sitä ymmärrä, ennen kuin sen kokee
millaista on kamppailla vaikean sairauden kanssa*

*Se mätkee kuin tuhat piikkiä lihaksiin
juomalasissani on vain vettä
tuntuu kuin olisi krapula ja merisairaus
vaikka makaan vain sängylläni*

Saila Finne

Onko sinulla?

Uudenmaan Kirjoittajien 50-vuotisjuhla- ANTOLOGIA

Löysimme niitä vielä laatikollisen.

Tilaa heti!

vain 15 e/kpl
+ postikulut.

Saatavana myös joistakin
kirjailloistamme.

uudenmaan@gmail.com

